Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

11. september 2025*

Eelotsusetaotlus – Elektroonilise side võrgud ja teenused – Direktiivid 2002/20/EÜ, 2002/21/EÜ ja 2002/77/EÜ – Maapealse levivõrgu kaudu digitaalsete raadio- ja televisiooniülekannete edastamiseks mõeldud raadiosageduste kasutamise õigused – Kasutusõiguste ümberarvestamine – Kasutusõiguste andmine – Kohtulik kaitse – Riigi reguleerivate asutuste sõltumatus

Liidetud kohtuasjades C-764/23–C-766/23,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) 1. detsembri 2023. aasta otsustega esitatud kolm eelotsusetaotlust, mis saabusid Euroopa Kohtusse 12. detsembril 2023, menetlustes

Cairo Network Srl (C-764/23),

Europa Way Srl (C-765/23),

Persidera SpA (C-766/23)

versus

Ministero delle Imprese e del Made in Italy (C-764/23 ja C-766/23),

Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni,

Presidenza del Consiglio dei Ministri (C-765/23),

Ministero dell'Economia e delle Finanze (C-765/23),

Ministero dello Sviluppo economico (C-765/23),

menetluses osalesid:

Radiotelevisione italiana SpA (RAI),

Persidera SpA (C-764/23 ja C-765/23),

Mediaset SpA (C-764/23 ja C-765/23),

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

Elettronica Industriale SpA,

Premiata Ditta Borghini e Stocchetti di Torino Srl,

Europa Way Srl (C-764/23 ja C-766/23),

Prima TV SpA,

Associazione di Categoria Aeranti-Corallo (C-764/23),

3lettronica Industriale SpA (C-765/23 ja C-766/23),

Espansione Srl (C-766/23),

Cairo Network Srl (C-765/23 ja C-766/23),

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president C. Lycourgos (ettekandja), kohtunikud S. Rodin, N. Piçarra, O. Spineanu-Matei ja N. Fenger,

kohtujurist: A. Rantos,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Cairo Network Srl, esindaja: *avvocato* L. Perfetti,

– Europa Way Srl, esindajad: *avvocati* F. Ferraro ja A. Terranova,

– Persidera SpA, esindajad: *avvocati* E. Apa, V. La Rosa, M. Montinari ja I. Picciano,

– Radiotelevisione italiana SpA (RAI), esindajad: *avvocati* G. de Vergottini, E. Lenzi ja M. Petitto,

– Mediaset SpA ja Elettronica Industriale SpA, esindajad: *avvocati* C. E. Cazzato, D. Lipani, G. M. Roberti, G. Rossi ja M. Serpone,

– Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistasid *avvocati dello Stato* S. Fiorentino ja G. Galluzzo,

– Horvaatia valitsus, esindaja: G. Vidović Mesarek,

– Euroopa Komisjon, esindajad: G. Conte ja O. Gariazzo,

olles 27. märtsi 2025. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Eelotsusetaotlused käsitlevad küsimust, kuidas tõlgendada ELL artiklit 6 ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku, Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 47, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/20/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenustega seotud lubade andmise kohta (loadirektiiv) (EÜT 2002, L 108, lk 21; ELT eriväljaanne 13/29, lk 337) (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta direktiiviga 2009/140/EÜ (ELT 2009, L 337, lk 37)) (edaspidi „loadirektiiv“) artikleid 3, 5, 7 ja 14, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv) (EÜT 2002, L 108, lk 33; ELT eriväljaanne 13/29, lk 349) (muudetud direktiiviga 2009/140) (edaspidi „raamdirektiiv“) artikli 3 lõikeid 3 ja 3a, artikli 4 lõike 1 esimest lõiku ning artikleid 8 ja 9, komisjoni 16. septembri 2002. aasta direktiivi 2002/77/EÜ konkurentsi kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste turgudel (EÜT 2002, L 249, lk 21; ELT eriväljaanne 08/02, lk 178) (edaspidi „konkurentsidirektiiv“) artikleid 2 ja 4, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2017. aasta otsuse (EL) 2017/899 470–790 MHz sagedusala kasutamise kohta liidus (ELT 2017, L 138, lk 131) põhjendusi 11 ja 20, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (ELT 2018, L 321, lk 36), artikleid 5, 6, 8, 9, 31 ja 45 ning õigluse, diskrimineerimiskeelu, läbipaistvuse, konkurentsi kaitse, õiguspärase ootuse kaitse, proportsionaalsuse ja sobivuse põhimõtet.

2 Taotlused on esitatud kohtuvaidlustes ühelt poolt Cairo Network Srl-i (C-764/23), Europa Way Srl-i (C-765/23) ja Persidera SpA (C-766/23) ning teiselt poolt Ministero delle Imprese e del Made in Italy (ettevõtluse ja *Made in Italy* ministeerium, Itaalia) (C-764/23 ja C-766/23), Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni (sideteenuste tagamise amet, Itaalia; edaspidi „AGCOM“), Presidenza del Consiglio dei Ministri (ministrite nõukogu esimees, Itaalia) (C-765/23), Ministero dell'Economia e delle Finanze (majandus- ja rahandusministeerium, Itaalia) (C-765/23) ja Ministero dello Sviluppo economico (majandusarengu ministeerium, Itaalia) (C-765/23) vahel, mis puudutavad seoses 694–790 MHz sagedusala (edaspidi „700 MHz sagedusala“) ümberkonfigureerimisega läbi viidavaid menetlusi DVB-T tehnoloogial põhinevate multiplekside olemasolevate kasutamisõiguste ümberarvestamiseks DVB-T2 tehnoloogial põhinevates multipleksides edastusmahtude kasutamise õigusteks ja menetlusi viimati nimetatud kasutusõiguste andmiseks.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Loadirektiiv

3 Loadirektiivi artiklis 3 on sätestatud eeskirjad elektroonilise side võrkude ja elektroonilise side teenustega seotud üldlubade kohta.

4 Selle direktiivi artikli 5 lõiked 2 ja 6 näevad ette:

„2. Kui tuleb anda raadiosageduste ja numbrite kasutamiseks individuaalseid õigusi, annavad liikmesriigid sellised õigused taotluse korral igale ettevõtjale võrkude või teenuste pakkumiseks artiklis 3 nimetatud üldloa alusel, võttes arvesse käesoleva direktiivi artiklite 6 ja 7 ning artikli 11

lõike 1 punkti c sätteid ning muid eeskirju, millega tagatakse kõnealuste vahendite tulemuslik kasutamine kooskõlas [raamdirektiiviga].

Piiramata liikmesriigi eelnevalt määratletud konkreetseid kriteeriume, mille alusel antakse õigusi raadiosageduste kasutamiseks raadio või televisiooni sisuteenuste pakkujatele üldist huvi pakkuvate eesmärkide saavutamiseks kooskõlas ühenduse õigusega, antakse raadiosageduste ja numbrite kasutamiseks õigusi avatud, objektiivse, läbipaistva, mittediskrimineeriva ja proportsionaalse menetlusega ning raadiosageduste puhul vastavalt [raamdirektiivi] artikli 9 sätetele. Avatud menetluse nõudest võib teha erandi juhul, kui raadiosageduste kasutamise individuaalsete õiguste andmine raadio või televisiooni sisuteenuste pakkujatele on vajalik, et saavutada liikmesriigi poolt määratletud üldist huvi pakkuv eesmärk kooskõlas ühenduse õigusega.

[…]

6. Pädevad riigi asutused tagavad raadiosageduste tõhusa ja tulemusliku kasutamise [raamdirektiivi] artikli 8 lõike 2 ja artikli 9 lõike 2 kohaselt. Nad tagavad samuti, et raadiosageduste kasutamise õiguste üleandmine või kogumine ei moonuta konkurentsi. Selleks võib liikmesriik võtta asjakohaseid meetmeid, nagu volituste andmine raadiosageduste kasutamise õiguste müügiks või rentimiseks.“

5 Loadirektiivi artikli 7 lõikes 3 on sätestatud:

„Kui raadiosageduste kasutamise õiguste andmist tuleb piirata, annavad liikmesriigid selliseid õigusi objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete valikukriteeriumide põhjal. Kõigi selliste valikukriteeriumide puhul tuleb asjakohaselt arvesse võtta [raamdirektiivi] artiklis 8 sätestatud eesmärkide ja kõnealuse direktiivi artiklis 9 sätestatud nõuete täitmise saavutamist.“

6 Loadirektiivi artiklis 14 „Õiguste ja kohustuste muutmine“ on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et üldlubade, kasutusõiguste ja seadmete paigaldamise õigustega seotud õigusi, tingimusi ja korda saab muuta ainult objektiivselt põhjendatud juhtudel ja proportsionaalselt, võttes vajaduse korral arvesse üleantavate raadiosageduste kasutusõiguste suhtes kohaldatavaid eritingimusi. […]

2. Liikmesriigid ei piira ega tühista seadmete paigaldamise õigusi ega raadiosageduste kasutamise õigusi enne selliste õiguste kehtivusaja lõppemist, kui piiramine või tühistamine ei ole põhjendatud või kohaldatav lisa ja õiguste tühistamise kompenseerimist käsitlevate siseriiklike sätete kohaselt.“

Raamdirektiiv

7 Raamdirektiivi põhjendus 11 on sõnastatud järgmiselt:

„Kooskõlas reguleerija ja operaatori tegevuse lahususe põhimõttega peaksid liikmesriigid kindlustama riigi reguleeriva asutuse või reguleerivate asutuste sõltumatuse, et tagada nende otsuste erapooletus. Nimetatud sõltumatuse nõue ei piira liikmesriikide institutsionaalset sõltumatust, nende põhiseaduslikke kohustusi ega neutraalsuse põhimõtet seoses omandi õigusliku režiimiga, nagu on ette nähtud [ELTL] artiklis [345]. […]“.

8 Selle direktiivi artikli 2 punkti g kohaselt on „riigi reguleeriv asutus“ (edaspidi „reguleeriv asutus“) „organ või organid, kellele liikmesriik on usaldanud mõne käesolevas direktiivis või eridirektiivides nimetatud reguleerimisülesande“. Selle artikli 2 punktist l nähtub, et loadirektiiv kuulub „eridirektiivide“ hulka.

9 Raamdirektiivi muutva direktiivi 2009/140 põhjenduses 13 on märgitud:

„Tuleks tugevdada riikide reguleerivate asutuste sõltumatust, et tagada reguleeriva raamistiku tõhusam kohaldamine ning suurendada nende autoriteeti ja otsuste prognoositavust. Selleks tuleks siseriiklikes õigusnormides sõnaselgelt tagada, et turu eelreguleerimise või ettevõtjate vaheliste vaidluste lahendamise eest vastutav riigi reguleeriv asutus on oma ülesannete täitmisel kaitstud välise sekkumise ja poliitilise surve eest, mis võiks kahjustada tema poolt menetletavate küsimuste sõltumatut hindamist. Sellise välise mõju tõttu ei sobi siseriiklik õigustloov asutus täitma reguleeriva raamistiku raames riigi reguleeriva asutuse ülesandeid. […]“.

10 Raamdirektiivi artikli 3 lõigetes 1–3a on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et iga käesoleva direktiivi ja eridirektiividega riigi reguleerivatele asutustele määratud ülesandega tegeleb pädev organ.

2. Liikmesriigid kindlustavad riigi reguleerivate asutuste sõltumatuse, tagades, et kõnealused asutused on juriidiliselt eraldiseisvad ja funktsionaalselt sõltumatud kõigist elektroonilisi sidevõrke, -seadmeid ja -teenuseid pakkuvatest organisatsioonidest. Liikmesriigid, kes säilitavad omandi või kontrolli elektroonilisi sidevõrke ja/või -teenuseid pakkuvates ettevõtjates, tagavad reguleeriva funktsiooni tõhusa struktuurilise eraldatuse omandi või kontrolliga seotud toimingutest.

3. Liikmesriigid tagavad, et riigi reguleerivad asutused kasutavad oma volitusi erapooletult, läbipaistvalt ja õigeaegselt. Liikmesriigid tagavad, et riigi reguleerivatel asutustel on neile määratud ülesannete täitmiseks vajalikud rahalised ja inimressursid.

3a. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõigete 4 ja 5 kohaldamist, tegutsevad riigi reguleerivad asutused, kes vastutavad turu eelneva reguleerimise või ettevõtjatevaheliste vaidlusküsimuste lahendamise eest […], sõltumatult ning ei taotle ega täida ühegi teise organi juhiseid kõnealuste ülesannete täitmisel, mis on neile määratud ühenduse õigust rakendavate siseriiklike õigusnormidega. See ei välista siseriikliku riigiõiguse kohast järelevalvet. Riigi reguleeriva asutuse otsuseid võivad peatada või tühistada üksnes artikli 4 kohaselt asutatud edasikaebusi käsitlevad organid.

[…]“.

11 Nimetatud direktiivi artikli 4 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad, et riigi tasandil on olemas toimivad mehhanismid, mille alusel on riigi reguleeriva asutuse otsuse mõjuvälja jäävatel kasutajatel ja elektroonilisi sidevõrke ja/või -teenuseid pakkuvatel ettevõtjatel õigus esitada kaebus sellise otsuse vastu edasikaebusi käsitlevale organile, mis on asjaomastest pooltest sõltumatu. Kõnealusel organil, milleks võib olla kohus, on oma funktsioonide tõhusaks täitmiseks asjakohased teadmised. Liikmesriigid tagavad, et juhtumi asjaolusid võetakse nõuetekohaselt arvesse ja et olemas on toimiv edasikaebamise mehhanism.

Kuni kaebuse lahendamiseni kehtib riigi reguleeriva asutuse otsus, kui vastavalt siseriiklikele õigusnormidele ei kohaldata ajutisi meetmeid.“

12 Direktiivi artikli 8 lõigetes 1–4 on ette nähtud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et käesolevas direktiivis ja eridirektiivides sätestatud reguleerimisülesannete täitmisel võtavad riigi reguleerivad asutused kõik mõistlikud meetmed, mille eesmärk on saavutada lõigetes 2, 3 ja 4 sätestatud eesmärgid. Sellised meetmed on kõnealuste eesmärkide suhtes proportsionaalsed.

[…]

2. Riigi reguleerivad asutused toetavad konkurentsi elektrooniliste sidevõrkude, elektrooniliste sideteenuste ning nendega seotud vahendite ja teenuste pakkumisel […]

3. Riigi reguleerivad asutused aitavad siseturu arengule kaasa […]

4. Riigi reguleerivad asutused toetavad Euroopa Liidu kodanike huve […]“.

13 Nimetatud direktiivi artikli 9 lõikes 1 on sätestatud:

„Võttes arvesse asjaolu, et raadiosagedused on ühiskondlik hüve, millel on oluline sotsiaalne, kultuuriline ja majanduslik väärtus, tagavad liikmesriigid oma territooriumil elektroonilisteks sideteenusteks kasutatavate raadiosageduste tulemusliku haldamise kooskõlas artiklitega 8 ja 8a. Nad tagavad, et pädevad riigiasutused jaotavad elektroonilisteks sideteenusteks kasutatavat spektrit ja annavad selliste raadiosageduste kasutamise üldlube või individuaalseid kasutusõigusi objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete kriteeriumite põhjal.

Käesoleva artikli kohaldamisel järgivad liikmesriigid asjaomaseid rahvusvahelisi kokkuleppeid, sealhulgas [Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu (ITU)] raadioeeskirju, ja võivad võtta arvesse avaliku korraga seotud kaalutlusi.“

Konkurentsidirektiiv

14 Konkurentsidirektiivi artiklis 2 on sätestatud elektrooniliste sidevõrkude ja elektrooniliste sideteenustega seotud ainu- ja eriõigused.

15 Selle direktiivi artiklis 4 „Sageduste kasutamise õigus“ on sätestatud:

„Ilma et see piiraks konkreetseid kriteeriume ja korda, mille liikmesriigid on kehtestanud raadiosageduste kasutamise õiguste andmiseks raadio- või televisiooniringhäälingu sisuteenuse pakkujatele, et saavutada üldist huvi pakkuvad eesmärgid kooskõlas ühenduse õigusega:

1) ei anna liikmesriigid elektrooniliste sideteenuste osutamiseks raadiosageduste kasutamise ainu- ega eriõigusi;

2) peab raadiosageduste eraldamine elektroonilisteks sideteenusteks põhinema objektiivsetel, läbipaistvatel, mittediskrimineerivatel ja proportsionaalsetel kriteeriumidel.“

Otsus 2017/899

16 Otsuse 2017/899 põhjendused 8, 9, 11, 15 ja 20 on sõnastatud järgmiselt:

„(8) 1. regiooni puhul, mis hõlmab [Euroopa L]iitu, eraldati 700 MHz sagedusala 2015. aasta ülemaailmsel raadiosidekonverentsil vastu võetud Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu raadioside eeskirjadega ringhäälingu- ja mobiilsideteenuste (v.a liikuva lennuside teenistuse) jaoks kaasprimaarsel põhimõttel. 470–694 MHz […] sagedusala eraldatakse jätkuvalt primaarsel alusel üksnes ringhäälinguteenuste ja sekundaarsel alusel traadita audio-[programmitootmise ja erisündmuste edastamise (PMSE, *programme-making and special events*)] tarbeks.

(9) Traadita lairibavõrgu liikluse kiire kasv ning digitaalmajanduse järjest suurem majanduslik, tööstusalane ja sotsiaalne tähtsus eeldab traadita sidevõrkude läbilaskevõime suurendamist. Raadiospektri 700 MHz sagedusala pakub nii täiendavat läbilaskevõimet kui ka üleüldist kättesaadavust, eelkõige majanduslikult keerukates maa-, mägistes ja saarepiirkondades ning mujal äärealadel, eelnevalt kindlaks määratud riiklikult prioriteetsetel aladel, sealhulgas peamistel maapealsetel transporditeedel, sisetingimustes kasutamiseks ja mitmesuguses masinatevahelises sides. Selles kontekstis peaksid kvaliteetse maapealse traadita võrguühenduse kogu liidus kättesaadavaks tegemiseks võetavad ühtsed ja kooskõlastatud meetmed, mis tuginevad operaatorite sagedusloast tulenevate kohustuste puhul parimatele riiklikele tavadele, püüdma täita […] eesmärki, mille kohaselt peaks 2020. aastaks olema kõigile kodanikele kogu liidus nii sise- kui ka välistingimustes kättesaadav kiireim lairibaühendus, mis on vähemalt 30 [megabitti sekundis (Mbit/s)], ning püüdma viia liidus ellu ambitsioonikat gigabitiühiskonna visiooni. Selliste meetmetega edendatakse innovaatilisi digitaalteenuseid ja tagatakse pikaajaline sotsiaal-majanduslik kasu.

[…]

(11) […] Maapealne digitaaltelevisioon ja PMSE vajavad seega piisava raadiospektri kättesaadavuse pikaajalist õiguslikku prognoositavust, et nad saaksid kindlustada oma teenuste jätkusuutliku osutamise ja arendamise, eelkõige tasuta telekanalite puhul, ning ühtlasi sobiva investeerimiskeskkonna tagamist selliselt, et nad saaksid tagada liidu ja liikmesriikide audiovisuaalpoliitika eesmärkide (sotsiaalne ühtekuuluvus, meedia paljusus ja kultuuriline mitmekesisus) täitmise. […]

[…]

(15) Liikmesriikidel peaks olema piisavalt põhjendatud juhul võimalik lükata ühisest liidu tähtajast (2020. aasta) kuni kaks aastat edasi 700 MHz sagedusala kasutamise lubamist maapealsete süsteemide jaoks, mis suudavad osutada traadita elektroonilise lairibaside teenuseid. Edasilükkamise põhjused peaksid olema piiratud järgmisega: lahendamata piiriülesed kooskõlastusküsimused, mis põhjustavad häireid, vajadus tagada suure hulga elanikkonna tehniline üleminek täiustatud ringhäälingustandarditele ja selle tagamise keerukus, kasutusõiguste andmisest eeldatavalt saadavast tulust suurem ülemineku maksumus, ning vääramatu jõud. Liikmesriigid peaksid võtma kõik vajalikud meetmed, et vähendada miinimumini sellest tulenevad häired mõjutatud liikmesriikides. […]

[…]

(20) Liikmesriigid peaksid võtma vastu ühtsed riiklikud tegevuskavad, et lihtsustada 700 MHz sagedusala kasutamist maapealse traadita elektroonilise lairibaside teenuste osutamiseks ja tagada samal ajal sellelt sagedusalalt lahkuvate teleringhäälinguteenuste järjepidevus. Kui sellised riiklikud tegevuskavad on vastu võetud, peaksid liikmesriigid need läbipaistval viisil kogu liidus kättesaadavaks tegema. Riiklikud tegevuskavad peaksid hõlmama tegevust ja ajakavasid sageduste ümberkavandamiseks, võrgu- ja lõppkasutaja seadmete tehnilisi muudatusi, raadio- ja muude seadmete kooseksisteerimist ning olemasolevaid ja uusi loasüsteeme, mehhanisme, mis aitavad ära hoida raadiospektri kasutuse häireid külgnevatel sagedusaladel, samuti üleminekukulude esinemisel nende hüvitamise võimalikkust käsitlevat teavet, et vältida muu hulgas lõppkasutajate ja ringhäälinguorganisatsioonide kulutusi. Kui liikmesriigid kavatsevad maapealse digitaaltelevisiooni säilitada, tuleks riiklikes tegevuskavades kaaluda võimalust soodustada ringhäälinguseadmete ajakohastamist, et minna üle raadiospektrit tõhusamalt kasutavale tehnoloogiale, nagu uutele videoformaatidele (nt HEVC) või signaaliedastustehnoloogiatele (nt DVB-T2).“

17 Selle otsuse artikli 1 lõige 1 sätestab:

„Hiljemalt 30. juunist 2020 lubavad liikmesriigid kasutada [700 MHz] sagedusala maapealsetes süsteemides, mis suudavad osutada traadita elektroonilise lairibaside teenuseid […]

Liikmesriigid võivad ühel või mitmel käesoleva otsuse lisas esitatud piisavalt põhjendatud juhul 700 MHz sagedusala kasutamise lubamist kuni kahe aasta võrra edasi lükata. […] Vajaduse korral korraldavad liikmesriigid lubade andmise või muudavad raadiospektri olemasolevaid asjakohaseid kasutusõigusi kooskõlas [loadirektiiviga], et sellist kasutust võimaldada.“

Direktiiv 2018/1972

18 Direktiivi 2018/1972 artikli 124 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid vastu ja avaldavad need hiljemalt 21. detsembriks 2020. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata [Euroopa K]omisjonile.

Liikmesriigid kohaldavad kõnealuseid norme alates 21. detsembrist 2020.

[…]“.

Itaalia õigus

19 27. detsembri 2017. aasta seaduse nr 205, mis käsitleb riigieelarve prognoosi eelarveaasta 2018 kohta ja kolme aasta riigieelarvet perioodil 2018–2020 (legge n. 205 – Bilancio di previsione dello Stato per l’anno finanziario 2018 e bilancio pluriennale per il triennio 2018-2020) (*GURI* nr 302, 29.12.2017), mida on muudetud 30. detsembri 2018. aasta seadusega nr 145, mis käsitleb riigieelarve prognoosi eelarveaasta 2019 kohta ja kolme aasta riigieelarvet perioodil 2019–2021 (legge n. 145 – Bilancio di previsione dello Stato per l’anno finanziario 2019 e bilancio pluriennale per il triennio 2019-2021) (*GURI* nr 302, 31.12.2018) (edaspidi „seadus nr 205/2017“), artikli 1 lõikes 1031 on sätestatud:

„Kooskõlas Euroopa ja riikliku audiovisuaalpoliitika eesmärkidega, milleks on sotsiaalne ühtekuuluvus, sidevahendite paljusus ja kultuuriline mitmekesisus, ning eesmärgiga hallata spektrit kõige uuemate tehnoloogiate abil võimalikult tõhusalt, vabastatakse kõik üleriigilisel ja kohalikul tasandil maapealse

digitelevisiooni teenusele määratud sagedused, mis on jaotatud sagedusalas III VHF ja 470–694 MHz, vastavalt lõikes 1032 osutatud ajakavale. Samadel eesmärkidel, millele on osutatud esimeses lauses, muudetakse sageduste kasutamise õiguste jaotamiseks käesoleva seaduse jõustumise kuupäeva seisuga riiklike võrkude operaatoritele kuuluvad sageduste kasutamise õigused [AGCOMi] määratud kriteeriumide järgi hiljemalt 31. märtsiks 2019 riiklikes multipleksides uue DVB-T2 tehnoloogia edastusmahu kasutamise õigusteks. [AGCOM] kehtestab 31. märtsiks 2019 kriteeriumid, mille alusel antakse lõike 1030 kohaselt maapealse digitelevisiooni teenuse jaoks ette nähtud sageduste kasutamise õigused riigi tasandil riigisisestele võrguoperaatoritele [sagedusalas 470–694 MHz UHF], võttes arvesse vajadust tagada võrkude ümberkujundamise ja rakendamise võimalike kulude kontroll, lõikes 1032 osutatud üleminekuperioodi lühendamine ning kulude ja lõppkasutajatele avaldatava mõju minimeerimine. Hiljemalt 30. juuniks 2019 annab majandusarengu ministeerium kolmandas lauses osutatud sageduste kasutamise õigused sama lause tähenduses [AGCOMi] määratletud kriteeriumide alusel riigisisestele võrguoperaatoritele. […]“.

20 Seaduse nr 205/2017 artikli 1 lõige 1031-*bis* näeb ette:

„Riigi tasandil kättesaadava täiendava edastusmahu ja maapealsete sageduste jaotamine lisaks lõikes 1031 osutatud ja [AGCOMi] [riiklikus sageduste jaotamise kavas] kasutusõiguste muutmiseks ette nähtud sagedustele, mis määratakse maapealse digitelevisiooni teenuse osutamiseks riigisisestele võrguoperaatoritele ja avalik-õigusliku raadio-, televisiooni- ja multimeediateenuse kontsessionäärile, toimub majandusarengu ministeeriumi poolt 30. novembriks 2019 algatatud tasulise menetluse teel ilma konkursita, kohaldades [AGCOMi] poolt 30. septembriks 2019 kehtestatud menetlusi, lähtudes järgmistest põhimõtetest ja kriteeriumidest:

a) jaotada edastusmaht ja sagedused poole multipleksi suuruste osade alusel;

b) määrata pakkumiste miinimumväärtus [AGCOMi] poolt registreeritud turuväärtuste alusel;

c) võtta arvesse esitatud rahaliste pakkumiste väärtust;

d) tagada teenuse järjepidevus, tehnoloogilise ülemineku kiirus ja sektoris tegutsevate riigisiseste võrguettevõtjate, sealhulgas avaliku raadio-, televisiooni- ja multimeediateenuse kontsessionääri poolt kättesaadavaks tehtud tehnoloogiliste infrastruktuuride kvaliteet;

e) väärtustada maksimaalselt sektoris riigisiseste võrguoperaatorite omandatud kogemusi, eelkõige seoses digiringhäälinguvõrkude rakendamisega;

f) väärtustada maksimaalselt struktuurilist võimet tagada spektri tõhusus, sektoris omandatud professionaalsus ja oskused, tehnoloogiline innovatsioon ning täiendava edastusmahu ja täiendavate sageduste optimaalne, tõhus ja õigeaegne kasutamine;

g) tagada spektri parim võimalik kasutamine, võttes arvesse kvaliteetse sisu praegust edastamist maapealse digitelevisiooni tehnoloogia abil võimalikult suurele osale Itaalia elanikkonnast. […]“.

21 Seaduse nr 205/2017 artikli 1 lõige 1037 näeb ette:

„Vaidlused seoses sageduste kasutamise õiguste andmisega, taotluste esitamise kutsetega ja muude lõigetes 1026–1036 nimetatud menetlustega, eelkõige seoses maapealse digitelevisiooni teenuse jaoks

sageduste vabastamise menetlustega, kuuluvad halduskohtute ainupädevusse […] Kuna sageduste kiire vabastamine ja jaotamine teenib ülekaalukaid üleriigilisi huve, ei too lõigetes 1026–1036 viidatud menetlustes vastu võetud aktide ja meetmete tühistamine kaasa varasema olukorra taastamist ega mitterahalist hüvitist, ning mis tahes kahju hüvitamine, mis on vajaduse korral ette nähtud, toimub üksnes samaväärsega hüvitamisena. Esialgse õiguskaitse meetmed piirduvad esialgse summa maksmisega."

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

22 Cairo Network ja Europa Way on maapealsete digitelevisioonivõrkude käitajad, kellele kummalegi kuulusid DVB-T tehnoloogial põhineva multipleksi kasutamise õigused. Persidera on maapealsete digitelevisioonivõrkude käitaja, kellele kuulusid viie DVB-T tehnoloogial põhineva multipleksi kasutusõigused.

23 Itaalia seadusandja leidis, et 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimiseks on viienda põlvkonna telefonide (edaspidi „5G") kasutuselevõtuks vaja vabastada mitu sagedust. Sellest tulenevalt volitas seadusandja AGCOMi võtma vastu otsuseid, mille eesmärk on esiteks muuta olemasolevad DVB-T tehnoloogial põhinevate multiplekside kasutusõigused DVB-T2 tehnoloogial põhinevate multiplekside edastusmahtude kasutamise õigusteks ja teiseks anda tasulise menetluse teel õigused täiendava edastusmahu kasutamiseks, mis vabaneb DVB-T tehnoloogialt DVB-T2 tehnoloogiale ülemineku tulemusena.

24 AGCOM võttis selleks vastu rea otsuseid.

25 Eelkõige määras ta otsusega 39/19/CONS kindlaks uue riikliku kava sageduste eraldamiseks maapealsele digitelevisioonile. Selles otsuses nähti muu hulgas ette kokku 12 riiklikku DVB-T2 tehnoloogial põhinevat multipleksi ja konfiguratsiooniparameetrid, mille alusel kehtestati põhimõte, et 20 riiklikku DVB-T tehnoloogial põhinevat multipleksi asendatakse 10 riikliku DVB-T2 tehnoloogial põhineva multipleksiga.

26 Otsuses 129/19/CONS määratles AGCOM kriteeriumid, mida kohaldatakse DVB-T tehnoloogial põhinevate multiplekside kasutusõiguste ümberarvestamisel DVB-T2 tehnoloogial põhinevate multiplekside edastusmahtude kasutamise õigusteks ja täiendava edastusmahu kasutamise õiguste andmisel riigisisesel tasandil.

27 AGCOM määras otsusega 562/20/CONS kindlaks selle täiendava edastusmahu kasutamise õiguste tasu eest andmise menetluse tingimused. Otsusega 564/20/CONS algatas ta selle menetluse.

28 AGCOMi kindlaks määratud ümberarvestuskriteeriumide alusel anti Persiderale edastusmahu kasutamise õigused 2,5 DVB-T2 tehnoloogial põhineva multipleksi jaoks, samas kui Cairo Network ja Europa Way said kumbki õiguse kasutada edastusmahtu 0,5 seda tüüpi multipleksi jaoks. Cairo Network ja Persidera omandasid mõlemad tasu eest jaotamise menetluse tulemusel täiendavad edastusmahu kasutusõigused 0,5 DVB-T2 tehnoloogial põhineva multipleksi jaoks.

29 Cairo Network, Europa Way ja Persidera esitasid kaebused, et tühistada mitu 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimise menetluses vastu võetud õigusakti, sealhulgas AGCOMi otsused 39/19/CONS ja 129/19 CONS.

30 Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Lazio maakonna halduskohus, Itaalia) jättis need kaebused rahuldamata.

31 Cairo Network, Europa Way ja Persidera esitasid nende kohtuotsuste peale apellatsioonkaebused Consiglio di Statole (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu), kes on eelotsusetaotlused esitanud kohus. Oma apellatsioonkaebuste põhjendamiseks väitsid need äriühingud eelkõige, et Itaalia seadusandja ei järginud AGCOMi sõltumatust, et rikutud on DVB-T tehnoloogial põhinevate multiplekside kasutamise õigusi ning et 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimise menetlus viidi läbi õigusvastaselt, kuna arvesse ei võetud asjaolu, et teatud operaatorid olid eelnevalt omandanud ebaseaduslikult maapealse digitelevisiooni turul soodsa seisundi.

32 Leides, et tal on liidu õiguse tõlgendamisel mitmesuguseid raskusi, soovib Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) esiteks kohtuasjades C-764/23 ja C-765/23 teada, kas Cairo Networkile ja Europa Wayle võimaldatud kohtulik kaitse on tõhus. Ta kahtleb nimelt, kas varasema olukorra taastamise või mitterahalise hüvitamise võimaluse välistamine võimaldab tagada DVB-T tehnoloogia sageduste kasutamise õiguste omajatele piisava kaitse ja kaitsta üldist huvi.

33 Teiseks soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus teada, kas Itaalia seadusandja on AGCOMi kaalutlusruumi ülemäära piiranud, kahjustades seeläbi tema sõltumatust. Ta märgib sellega seoses, et Itaalia õigusnormid mõjutasid märkimisväärselt AGCOMi otsuseid 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimise protsessis. Nii määras AGCOM kindlaks raadiosageduste kasutamise õiguste ümberarvestuskoefitsiendi, eelkõige eesmärgiga võimaldada selle seadusandja ette nähtud tasulist menetlust. Lisaks kohaldas ta selle menetluse suhtes kriteeriume ja põhimõtteid, mille ta ise kindlaks määras, eelkõige lubades asjaomasel turul traditsiooniliselt turgu valitsevat seisundit omavatel ettevõtjatel selles menetluses osaleda.

34 Kolmandaks leiab Consiglio di Stato (riiginõukogu), et AGCOMi kindlaks määratud ümberarvestuskoefitsiendi kohaldamisest tulenev varasemate raadiosageduste kasutamise õiguste osaline ümberarvestamine on asetanud ebasoodsasse olukorda operaatorid, kellel on õigus kasutada ühte DVB-T tehnoloogial põhinevat multipleksi, sundides neid kasutama tasulist kasutusõiguste jaotamise menetlust või sõlmima omavahelisi kokkuleppeid, et saada edastusmahtu, mis on samaväärne sellega, mis neil oli enne seda, kui arvestati ümber neile varem kuulunud raadiosageduste kasutusõigused.

35 Neljandaks on eelotsusetaotlused esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas liidu õiguse seisukohast on piisav, kui Itaalia ametiasutused võtavad arvesse iga asjaomase operaatori vastavat olukorda, arvestades Itaalia audiovisuaalsektori ajaloolist arengut.

36 Nimelt on selle sektori korralduses esinenud mitu rikkumist, mille kohta Euroopa Kohus tegi otsuse 31. jaanuari 2008. aasta kohtuotsuses Centro Europa 7 (C-380/05, EU:C:2008:59) ja 26. juuli 2017. aasta kohtuotsuses Persidera (C-112/16, EU:C:2017:597). Võttes arvesse erinevaid meetmeid, mis olid juba võetud nende puuduste kõrvaldamiseks, leidis AGCOM, et 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimise käigus struktuursete meetmete võtmine oleks ebasobiv ja selle mõju läheks kaugemale turu tasakaalustamisest, mis on vajalik nende rikkumiste kõrvaldamiseks. Ta pidas seega piisavaks kehtestada asümmeetrilised eeskirjad, mille eesmärk on soodustada pluralismi ja konkurentsi raadiosageduste kasutamise õiguste tasu eest andmise menetluses. Eelotsusetaotlused esitanud kohus kahtleb aga selles, kas AGCOMi selline valik on liidu õigusega kooskõlas.

37 Viiendaks ja viimaseks tuvastab see kohus kohtuasjas C-764/23 asjaolud, mida ta peab Cairo Networki suhtes kaitset väärivaks õiguspäraseks ootuseks. Ta rõhutab seega, et see äriühing omandas oma varasemad raadiosageduste kasutamise õigused tasulises menetluses, mille kohta oli kandideerimiskutses täpsustatud, et see puudutab raadiosageduste kasutamise õiguste andmist DVB-süsteemide jaoks, st DVB-T standardit, aga ka selle hilisemaid tehnoloogilisi arenguid, et edukas pakkuja saab telekommunikatsioonioperaatoritele sageduste vabastamisel sama leviala ja sama kestusega sageduse ning et sagedus antakse 20 aastaks.

38 Neil asjaoludel otsustas Consiglio di Stato (kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule kohtuasjas C-764/23 järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas liidu õigust ja eelkõige ELL artiklit 6 ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku tuleb [harta] artiklit 47, [raamdirektiivi] artikli 4 lõike 1 esimest lõiku ja [direktiivi 2018/1972] artiklit 31 silmas pidades tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisugune riigisisene õigusakt nagu Itaalia õiguskorras asjasse puutuv õigusakt (seaduse nr 205/2017 artikli 1 lõige 1037), mis piirab liidu õiguse kohaldamisalasse kuuluvas olukorras tühistamiskaebuse õiguslikke tagajärgi, takistades varasema olukorra taastamist või mitterahalist hüvitamist, ja piirab esialgse õiguskaitse meetmete ulatust nii, et see piirdub esialgse summa maksmisega, seades ohtu tõhusa kohtuliku kaitse?

2. Kas liidu õigust ja eelkõige [raamdirektiivi] artikli 3 lõikeid 3 ja 3a ning artikleid 8 ja 9 ning [direktiivi 2018/1972] artikleid 5, 6, 8, 9 ja 45 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisugune süsteem, nagu kehtestati Itaalia õiguskorras [seaduse nr 205/2017] artikli 1 lõikega 1031-*bis* […], kuna see süsteem jätab sõltumatu haldusasutuse ilma tema reguleerimisülesannetest või igal juhul piirab neid oluliselt, nähes ette täiendava edastusmahu jaotamise tasulise menetluse teel, mille tulemusel sõlmitakse leping majanduslikult kõige soodsama pakkumise teinud pakkujaga ja milles osalevad traditsiooniliselt turgu valitsevad ettevõtjad?

3. Kas liidu õigust ja eelkõige [raamdirektiivi] artikleid 8 ja 9, [loadirektiivi] artikleid 3, 5, 7 ja 14, [konkurentsidirektiivi] artikleid 2 ja 4, otsuse [2017/899] põhjendusi 11 ja 20 ning õigluse, diskrimineerimiskeelu, konkurentsikaitse ja õiguspärase ootuse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisugune süsteem, nagu kehtestati asjasse puutuvate riigisiseste õigusaktidega (seaduse nr 205/2017 artikli 1 lõiked 1030, 1031, 1031-*bis*, 1031-*ter* ja 1032), [AGCOMi] otsustega 39/19/CONS, 128/19/CONS ja 564/20/CONS ning vastavate otsustega digitelevisiooniteenuste sageduste kasutusõiguste jaotamise kohta, kuna see süsteem ei näe sageduste kasutusõiguste ümberarvestamisel edastusmahu kasutusõigusteks ette samaväärset ümberarvestamist, vaid reserveerib osa edastusmahust tasulisele menetlusele, kohustades operaatorit, kes soovib kindlustada oma aja jooksul õiguspäraselt omandatud eelisõiguste säilimise, kandma täiendavaid kulusid?

4. Kas liidu õigusega ja eelkõige [raamdirektiivi] artiklitega 8 ja 9, [loadirektiivi] artiklitega 3, 5, 7 ja 14, [konkurentsidirektiivi] artiklitega 2 ja 4, otsuse [2017/899] põhjendustega 11 ja 20, õigluse, diskrimineerimiskeelu, konkurentsikaitse ja õiguspärase ootuse põhimõttega ning proportsionaalsuse ja sobivuse põhimõttega on vastuolus selline [süsteem], nagu kehtestati asjasse puutuvate riigisiseste õigusaktidega (seaduse nr 205/2017 artikli 1 lõiked 1030, 1031, 1031-*bis*, 1031-*ter* ja 1032) ja AGCOMi otsustega 39/19/CONS, 128/19/CONS ja 564/20/CONS ning vastavate otsustega digitelevisiooniteenuste sageduste kasutusõiguste jaotamise kohta, kuna see süsteem ei hõlma

struktuurseid meetmeid varem tekkinud ebavõrdse olukorra parandamiseks, arvestades ka riigisiseses ja riigiüleses kohtupraktikas varem tuvastatud õigusrikkumisi, ning selles süsteemis ei eristata niisuguse operaatori olukorda, kes on sageduse omandanud tasulise konkurentsipõhise menetluse teel, mis näeb ette selle sageduse säilitamise õiguse, või vastupidi, kas mittestruktuursed meetmed, mille on AGCOM võtnud tavapäraste turgu valitsevas seisundis operaatorite suhtes, kes olid algul nn ülemääraste võrkude omanikud, on sobivad ja proportsionaalsed?

5. Kas liidu õigusega ja eelkõige [raamdirektiivi] artiklitega 8 ja 9, [loadirektiivi] artiklitega 3, 5, 7 ja 14, [konkurentsidirektiivi] artiklitega 2 ja 4, otsuse [2017/899] põhjendustega 11 ja 20, õigluse, diskrimineerimiskeelu, konkurentsikaitse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega ning proportsionaalsuse ja sobivuse põhimõttega on vastuolus [niisugune süsteem], nagu kehtestati asjasse puutuvate riigisiseste õigusaktidega (seaduse nr 205/2017 artikli 1 lõiked 1030, 1031, 1031-*bis*, 1031-*ter* ja 1032) ja AGCOMi otsustega 39/19/CONS, 128/19/CONS ja 564/20/CONS ning vastavate otsustega digitelevisiooniteenuste sageduste kasutusõiguste jaotamise kohta, kuna selles ei võeta arvesse õiguspärast ootust, mis on tekkinud operaatoril, kes on sageduse kasutamise õiguse saanud konkurentsipõhise tasulise menetluse teel, milles oli sõnaselgelt ette nähtud õigus tema kasutusõigusega samasuguse leviala ja samaväärse kestusega sagedusele?“

39 Neil asjaoludel otsustas Consiglio di Stato (kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule kohtuasjas C-765/23 neli eelotsuse küsimust, mis on analoogsed kohtuasjas C-764/23 esitatud esimese kuni neljanda küsimusega.

40 Samadel asjaoludel otsustas Consiglio di Stato (kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule kohtuasjas C-766/23 kaks eelotsuse küsimust, mis on analoogsed kohtuasjas C-764/23 esitatud teisele ja kolmandale küsimusele, ning järgmise kolmanda eelotsuse küsimuse:

„Kas liidu õigust ja eelkõige [raamdirektiivi] artikleid 8 ja 9, [loadirektiivi] artikleid 3, 5, 7 ja 14, [konkurentsidirektiivi] artikleid 2 ja 4, otsuse [2017/899] põhjendusi 11 ja 20, õigluse, diskrimineerimiskeelu, konkurentsikaitse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet ning proportsionaalsuse ja sobivuse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisugune süsteem, nagu kehtestati Itaalia õiguses [seaduse nr 145/18] artikli 1 lõigetega 1101–1108, [seaduse nr 205/2017] artikli 1 lõigetega 1030, 1031, 1031-*bis*, 1031-*quater*, 1032, 1033, 1034 ja 1037, AGCOMi otsustega 39/19/CONS, 128/19/CONS ja 129/19/CONS ning vastavate otsustega digitelevisiooniteenuste sageduste kasutamise õiguste jaotamise kohta, mis hoolimata mittestruktuursete hüvitus- ja/või tasakaalustusmeetmete olemasolust ei näe ette struktuurseid meetmeid eelnevalt tekkinud ebavõrdse olukorra parandamiseks ning näevad ette tasulise menetluse, mis kohustab operaatorit kandma lisakulusid, ning kas nende [liidu] õigusnormidega on eelkõige proportsionaalsuse ja sobivuse põhimõtet ning 26. juuli 2017. aasta kohtuotsuses Persidera (C-112/16, EU:C:2017:597) kinnitatud põhimõtteid arvestades vastuolus niisugune süsteem nagu see, millele viidati, ka tulenevalt süsteemi üldisest arengust ja selle süsteemi „anomaaliatest“, „puudustest“ ja „vigadest“, mis on tuvastatud riigisiseses ja riigiüleses kohtupraktikas, millele viidati käesoleva [otsuse] põhjendustes, või vastupidi, kas need mittestruktuursed meetmed, mille AGCOM süsteemi tasakaalustamiseks võttis, on piisavad?“

41 Euroopa Kohtu presidendi 27. veebruari 2024. aasta otsusega liideti kohtuasjad C-764/23–C-766/23 kirjalikuks ja suuliseks menetlemiseks ning kohtuotsuse tegemiseks.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Euroopa Kohtu pädevus

42 Radiotelevisione italiana SpA (RAI) väidab, et Euroopa Kohus ei ole pädev vastama esimesele ja neljandale küsimusele kohtuasjades C-764/23 ja C-765/23 ning kolmandale küsimusele kohtuasjas C-766/23, kuna nende küsimustega palub eelotsusetaotlused esitanud kohus Euroopa Kohtul otsustada, kas põhikohtuasjas kõne all olevad Itaalia õigusnormid on liidu õigusega kooskõlas ja kas AGCOMi vastu võetud aktid on õiguspärased.

43 Sellega seoses väärib märkimist, et ELTL artiklis 267 kehtestatud koostöökord põhineb liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu ülesannete selgel eristamisel. Selle artikli alusel algatatud menetluses on riigisiseste õigusnormide tõlgendamine liikmesriikide kohtute, mitte Euroopa Kohtu ülesanne, ning Euroopa Kohus ei ole pädev otsustama, kas riigisisesed õigusnormid on liidu õigusnormidega kooskõlas. Seevastu on Euroopa Kohus pädev andma liikmesriigi kohtule kõik liidu õiguse tõlgendamiseks vajalikud juhised, mille alusel on liikmesriigi kohtul võimalik hinnata riigisiseste õigusnormide kooskõla liidu õigusega (vt 21. märtsi 1985. aasta kohtuotsus Celestri & C., 172/84, EU:C:1985:137, punkt 12; 1. juuli 2008. aasta kohtuotsus MOTOE, C-49/07, EU:C:2008:376, punkt 30, ning 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Europa Way ja Persidera, C-560/15, EU:C:2017:593, punkt 35).

44 Käesolevates liidetud kohtuasjades palub eelotsusetaotlused esitanud kohus oma küsimustega Euroopa Kohtul just anda selliseid tõlgendusjuhiseid, mistõttu on Euroopa Kohus pädev nendele küsimustele vastama.

Vastuvõetavus

45 RAI ja Mediaset SpA vaidlustavad eelotsusetaotluste vastuvõetavuse tervikuna või osaliselt.

46 Esiteks väidavad RAI ja Mediaset, et eelotsusetaotlused ei sisalda vajalikku teavet, et Euroopa Kohus saaks vastata kõigile esitatud küsimustele. Täpsemalt leiab RAI kõigepealt, et eelotsusetaotlused esitanud kohus ei ole esitanud 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimisprotsessi täielikku kirjeldust. Seejärel väidab Mediaset, et see kohus ei ole esitanud põhjusi, miks on käesoleval juhul kohaldatavad kohtuasjades C-764/23 ja C-765/23 esitatud kolmandas küsimuses ning kohtuasjas C-766/23 esitatud teises küsimuses nimetatud liidu õigusnormid, ega põhjusi, mille tõttu tal tekkis kahtlus, kas põhikohtuasjas kõne all olevad Itaalia õigusnormid on nende sätetega kooskõlas. Lõpuks leiab Mediaset, et nimetatud kohus ei ole esitanud Euroopa Kohtule piisavalt teavet, mis võimaldaks tal vastata kohtuasjas C-764/23 esitatud viiendale küsimusele.

47 Teiseks leiavad RAI ja Mediaset, et põhikohtuasjade lahendamiseks ei ole vaja vastata kolmandale ja neljandale küsimusele kohtuasjades C-764/23 ja C-765/23 ega teisele ja kolmandale küsimusele kohtuasjas C-766/23. Nimelt olid Itaalia ametiasutuste poolt juba võetud meetmed piisavad, et heastada Itaalia audiovisuaalsektoris toime pandud rikkumiste tagajärjed, millele viitab eelotsusetaotlused esitanud kohus. Lisaks sisaldab nende rikkumiste kirjeldus eelotsusetaotlustes vigu ja ligikaudseid andmeid. Peale selle puudutavad need küsimused osaliselt DVB-T2 tehnoloogial põhinevates multipleksides edastusmahu kasutamise õiguste tasu eest andmise menetlust, samas kui see menetlus ei ole põhikohtuasjade ese.

48 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artikliga 267 kehtestatud Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute koostöö raames üksnes asja menetleva ja selles tehtava kohtulahendi eest vastutava liikmesriigi kohtu ülesanne kohtuasja eripära arvesse võttes hinnata nii eelotsuse vajalikkust asjas otsuse tegemiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Kui küsimused on esitatud liidu õiguse tõlgendamise kohta, on Euroopa Kohus seega üldjuhul kohustatud otsuse tegema (vt 21. aprilli 1988. aasta kohtuotsus Pardini, 338/85, EU:C:1988:194, punkt 8, ja 24. juuli 2023. aasta kohtuotsus Lin, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, punkt 61).

49 Sellest järeldub, et eeldatakse, et liidu õigust puudutavad küsimused on asjakohased. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletaval liidu õiguse tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (vt 13. juuli 2000. aasta kohtuotsus Idéal tourisme, C-36/99, EU:C:2000:405, punkt 20, ja 24. juuli 2023. aasta kohtuotsus Lin, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, punkt 62).

50 Selles kontekstis tuleb esiteks seoses argumentidega, mis käsitlevad eelotsusetaotluste väidetavat ebatäielikkust, rõhutada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt, mis nüüd kajastub Euroopa Kohtu kodukorra artikli 94 punktides a ja b, nõuab vajadus jõuda liidu õiguse sellise tõlgenduseni, mis oleks liikmesriigi kohtule tarvilik, seda, et liikmesriigi kohus määraks kindlaks tema esitatud küsimusi ümbritseva faktilise ja õigusliku raamistiku või vähemalt selgitaks nende küsimuste aluseks olevaid faktilisi oletusi. Lisaks on tingimata vajalik, nagu on sätestatud kodukorra artikli 94 punktis c, et eelotsusetaotlus sisaldaks selgitust, millistel põhjustel eelotsusetaotlused esitanud kohus tõstatas teatavate liidu õigusnormide tõlgendamise või kehtivuse küsimuse ning millist seost ta nende õigusnormide ja põhikohtuasjas kohaldatavate riigisiseste õigusnormide vahel näeb (vt 26. jaanuari 1993. aasta kohtuotsus Telemarsicabruzzo jt, C-320/90–C-322/90, EU:C:1993:26, punkt 6; 28. juuni 2000. aasta kohtumäärus Laguillaumie, C-116/00, EU:C:2000:350, punkt 16, ning 4. oktoobri 2024. aasta kohtuotsus Bezirkshauptmannschaft Landeck (katse tutvuda mobiiltelefonis salvestatud isikuandmetega), C-548/21, EU:C:2024:830, punkt 48).

51 Käesoleval juhul on eelotsusetaotlustes üksikasjalikult esitatud küsimuste faktiline ja õiguslik raamistik ning põhjused, miks eelotsusetaotlused esitanud kohtul tekkis kahtlus, kas põhikohtuasjas kõne all olevad Itaalia õigusnormid on liidu õigusega kooskõlas.

52 Sellest järeldub, et need eelotsusetaotlused vastavad kodukorra artiklis 94 ette nähtud nõuetele ja sisaldavad seega piisavalt teavet, et Euroopa Kohus saaks neile küsimustele vastata.

53 Teiseks tuleb tõdeda, et argumendid, mille kohaselt ei ole põhikohtuasjade lahendamiseks vaja vastata mõnele nendest küsimustest, põhinevad osaliselt põhikohtuasjas kõne all oleva faktilise olukorra kirjeldusel, mis erineb eelotsusetaotlused esitanud kohtu omast. RAI ja Mediaset kritiseerivad seega seda, kuidas eelotsusetaotlustes on kirjeldatud Itaalia audiovisuaalsektoris toimunud rikkumisi ja nende tagajärgi.

54 Selles menetluses, mis põhineb liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu ülesannete selgel eristamisel, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 43, on aga igasugune faktiliste asjaolude hindamine liikmesriigi kohtu pädevuses, kellel tuleb konkreetse kohtuasja eripära arvestades hinnata nii eelotsuse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust, samas kui Euroopa Kohus on pädev otsustama üksnes liidu

õigusnormide tõlgenduse või kehtivuse üle, lähtudes talle liikmesriigi kohtu poolt esitatud asjaoludest (vt 16. märtsi 1978. aasta kohtuotsus Oehlschläger, 104/77, EU:C:1978:69, punkt 4, ja 20. aprilli 2021. aasta kohtuotsus Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punkt 28).

55 Seega ei saa RAI ja Mediaseti argumendid, mis on seotud nende enda hinnanguga Itaalia audiovisuaalsektoris toime pandud rikkumistele ja nende tagajärgedele, viia järelduseni, et mõned esitatud küsimused on vastuvõetamatud.

56 Lisaks ei piisa asjaolust, et põhikohtuasjades esitatud kaebused ei puuduta otseselt AGCOMi akte, mis reguleerivad raadiosageduste kasutamise õiguste tasu eest andmise menetlust, selle tõendamiseks, et esitatud küsimused tuleb tunnistada vastuvõetamatuks osas, milles need puudutavad seda menetlust.

57 Vaidlust ei ole nimelt selles, et nende küsimuste eesmärk on anda eelotsusetaotlused esitanud kohtule juhtnöörid, mis võimaldavad tal hinnata, kas varasemate raadiosageduste kasutamise õiguste ümberarvestamise menetlus on liidu õigusega kooskõlas. Eelotsusetaotlustest nähtub aga, et 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimisel Itaalias rakendatakse seda menetlust kooskõlastatult raadiosageduste kasutamise õiguste tasu eest andmise menetlusega, mistõttu ei saa asuda seisukohale, et nende küsimuste aspektid, mis on seotud viimati nimetatud menetlusega, ei ole ilmselgelt põhikohtuasjadega seotud.

58 Järelikult tuleb kõigile esitatud küsimustele vastata.

Sisulised küsimused

59 Kõigepealt tuleb märkida, et kuigi esitatud küsimused puudutavad eelkõige direktiivi 2018/1972 tõlgendamist, tuleneb selle artikli 124 lõikest 1, et liikmesriigid kohaldavad selle direktiivi ülevõtmiseks ette nähtud norme alates 21. detsembrist 2020. Seega, kuna need küsimused puudutavad enne seda kuupäeva vastu võetud Itaalia õigusnormide kooskõla liidu õigusega, tuleb neid küsimusi analüüsida enne nimetatud kuupäeva kehtinud liidu õigusaktide alusel.

Esimesed küsimused kohtuasjades C-764/23 ja C-765/23

60 Eelotsusetaotlused esitanud kohus soovib kohtuasjades C-764/23 ja C-765/23 esitatud esimeste küsimustega, mis on identsed, sisuliselt teada, kas raamdirektiivi artikli 4 lõiget 1 tuleb ELL artikleid 6 ja 19 ning harta artiklit 47 arvestades tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, millega esiteks piiratakse nende kaebuste tagajärgi, mille ettevõtjad on esitanud 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimise raames raadiosageduste kasutamise õiguste andmist puudutavate aktide peale, rahalise hüvitise väljamõistmisega, ja teiseks piiratakse nende esialgse õiguskaitse meetmete ulatust, mida võib kuni sellise kaebuse läbivaatamiseni kohaldada, esialgse summa maksmisega.

61 Kuigi need küsimused viitavad ELL artiklile 6, tuleb kõigepealt märkida, et see artikkel on üldsäte, mis ei ole nende küsimuste analüüsimisel asjakohane (vt analoogia alusel 23. novembri 2021. aasta kohtuotsus IS (eelotsusetaotluse õigusvastasus), C-564/19, EU:C:2021:949, punkt 98).

62 Raamdirektiivi artikli 4 lõike 1 esimene lõik kohustab liikmesriike nägema ette toimivad kaebemehhanismid, mille alusel on riigi reguleeriva asutuse otsuse mõjuvälja jäävatel kasutajatel ja elektroonilise side võrke ja/või teenuseid pakkuvatel ettevõtjatel õigus esitada kaebus sellise otsuse peale sõltumatule organile, kellel on oma funktsioonide tõhusaks täitmiseks asjakohased teadmised.

63 Selle direktiivi artikli 4 lõike 1 teine lõik näeb ette, et kuni kaebuse lahendamiseni kehtib riigi reguleeriva asutuse otsus, kui vastavalt riigisisestele õigusnormidele ei kohaldata ajutisi meetmeid.

64 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et nimetatud direktiivi artikkel 4 väljendab harta artiklis 47 tagatud tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet, millele viitab ELL artikli 19 lõige 1 ja mille kohaselt on liikmesriikide kohtutel kohustus tagada isikutele liidu õigusest tulenevate õiguste kohtulik kaitse (vt selle kohta 21. veebruari 2008. aasta kohtuotsus Tele2 Telecommunication, C-426/05, EU:C:2008:103, punkt 30, ning 13. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej ja Petrotel, C-231/15, EU:C:2016:769, punkt 20).

65 Samas ei näe sama direktiivi artikkel 4 ette täpseid menetlusnorme, mille eesmärk on rakendada liikmesriikide kohustust näha ette toimivad kaebemehhanismid, ega määratle eelkõige volitusi, mis peavad olema liikmesriigi kohtul, kes peab lahendama raadiosageduste kasutamise õiguste andmist puudutava akti peale esitatud kaebust.

66 Kui liidu õigusnormidega seda valdkonda reguleeritud ei ole, siis peavad liikmesriigid oma menetlusautonoomiat arvestades määrama need volitused kindlaks, kuid seda siiski tingimusel, et nimetatud volitused ei oleks liidu õiguse kohaldamisalasse kuuluvates olukordades vähem ulatuslikud kui need, mis on kohtul, kes peab lahendama riigisisese õiguse kohaldamisalasse kuuluvaid sarnaseid olukordi (võrdväärsuse põhimõte), ning et nende volituste ulatus ei muudaks liidu õigusega antud õiguste kasutamist praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõte) (vt analoogia alusel 13. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej ja Petrotel, C-231/15, EU:C:2016:769, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).

67 Võrdväärsuse põhimõtte kohta märkis eelotsusetaotlused esitanud kohus, et kohtuasjade C-764/23 ja C-765/23 esimestes küsimustes käsitletud korda kohaldatakse vahet tegemata nii riigisisese kui ka liidu õiguse alusel esitatud kaebuste suhtes.

68 Tõhususe põhimõtte kohta tuleb märkida, et Euroopa Kohus otsustas 13. oktoobri 2016. aasta kohtuotsuse Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej ja Petrotel (C-231/15, EU:C:2016:769) punktides 25 ja 31, et riigi reguleeriva asutuse otsuse peale esitatud kaebust lahendav liikmesriigi kohus peab saama selle otsuse tagasiulatuvalt tühistada, kui ta leiab, et see on vajalik kaebuse esitanud ettevõtja õiguste tõhusa kaitse tagamiseks.

69 Sellest ei saa siiski järeldada, et tõhususe põhimõte tähendab tingimata, et sellist kaebust menetleval liikmesriigi kohtul peab olema õigus tühistada kõik raamdirektiivi kohaldamisalasse kuuluvad riigi reguleeriva asutuse otsused.

70 Nimelt, esiteks ei olnud kohtuasjas, milles tehti 13. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej ja Petrotel (C-231/15, EU:C:2016:769), esitatud küsimuse eesmärk mitte kindlaks teha, kas raamdirektiivi artikli 4 lõige 1 nõuab, et riigi reguleeriva asutuse otsuse peale esitatud kaebust menetleval kohtul peab olema pädevus see otsus tühistada, vaid üksnes seda, kas selle sättega on vastuolus see, kui sellisele kohtule võib anda selle pädevuse liikmesriigi õigusnormidega.

71 Teiseks puudutas see küsimus sõnaselgelt – nagu Euroopa Kohus oma vastuses märkis – olukorda, kus selles kohtuasjas eelotsusetaotlused esitanud kohus oli juba tuvastanud, et asjaomase ettevõtja õiguste kaitsmiseks on vaja vaidlustatud otsus tühistada. Seevastu kohtuasjades C-764/23 ja C-765/23 esitatud esimeste küsimustega palub eelotsusetaotlused esitanud kohus Euroopa Kohtul just nimelt hinnata, mil määral võib sellist tühistamist pidada vajalikuks, et tagada kaebajate õigused sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas.

72 Lõpuks, kohtuasjas, milles tehti 13. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej ja Petrotel (C-231/15, EU:C:2016:769), küsiti Euroopa Kohtult, millistel tingimustel toimub kohtulik kontroll sellise otsuse üle, millega kohustatakse kohandama mobiilsidevõrguga seotud tariife. Kuna aga sellisel otsusel on teistsugused tagajärjed kui raadiosageduste kasutamise õiguste andmist käsitleval otsusel, siis ei saa eeldada, et volitused, mis pädeval kohtul peavad olema nende kahte liiki otsuste peale esitatud kaebuste läbivaatamiseks, on tingimata sarnased.

73 Selles kontekstis tuleb selleks, et teha kindlaks, kas selline kord, nagu on kõne all põhikohtuasjas, on kooskõlas tõhususe põhimõttega, tuletada meelde, et iga juhtumit, mille puhul kerkib küsimus, kas riigisisene menetlusnorm muudab liidu õiguse kohaldamise praktikas võimatuks või ülemäära raskeks, tuleb analüüsida, võttes arvesse selle normi kohta menetluses tervikuna, menetluse kulgu ja erisusi, ning vajaduse korral tuleb arvesse võtta ka riigisisese õigussüsteemi aluseks olevaid selliseid põhimõtteid nagu kaitseõiguste tagamine, õiguskindluse põhimõte ja menetluse korrakohane läbiviimine (vt selle kohta 17. mai 2022. aasta kohtuotsus Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).

74 Sellega seoses, nagu rõhutab ka eelotsusetaotlused esitanud kohus, ei taga iseenesest rahalise hüvitise maksmine, millega kaasneb teataval juhul esialgse summa maksmine, et raadiosageduste kasutamise õiguste õigusvastasest andmisest tulenev õigusvastane olukord oleks tegelikult kahtluse alla seatud ja et kaebuse esitanud operaator võiks saada raadiosageduste kasutamise õigused, millele tal oleks õigus.

75 Tuleb siiski märkida, et selliste kasutusõiguste andmist puudutava akti tühistamine või sellise akti tagajärgede püsiv peatamine kuni kaebuse kohta otsuse tegemiseni võib oluliselt mõjutada raadiosageduste kasutamist, mis praktikas võib takistada 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimist, mida nõuab otsus 2017/899.

76 Nimelt tuleneb selle otsuse artikli 1 lõikest 1, et selline ümberkonfigureerimine, mille eesmärk on võimaldada 700 MHz sagedusala kasutamist traadita elektroonilise lairibaside teenuste kaudu, oleks pidanud põhimõtteliselt toimuma 30. juunil 2020 ja hiljemalt 30. juunil 2022, kusjuures ümberkonfigureerimise edasilükkamisest viimati nimetatud kuupäevale oleks tulnud teavitada teisi liikmesriike ja komisjoni ning see pidi olema piisavalt põhjendatud.

77 Lisaks nähtub nimetatud otsuse põhjendustest 8, 9 ja 15, et 700 MHz sagedusala vabastamisega viivitamine mõnes liikmesriigis ei takista mitte ainult 5G kasutuselevõttu selles liikmesriigis, vaid võib põhjustada ka kahjulikke häireid teistes liikmesriikides, millele Horvaatia valitsus pealegi Euroopa Kohtus viitas.

78 Raadiosageduste kasutamise õiguste andmist puudutavate selliste aktide tühistamine, mis on vastu võetud selleks, et võimaldada 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimist, tähendaks aga loogiliselt asjaomaste raadiosageduste ümberjaotamist nende varasematele omanikele, sealhulgas pärast käesoleva kohtuotsuse punktis 76 nimetatud kuupäevi, mis võib muuta selle ümberkonfigureerimise olematuks ja seega kahjustada 5G nõuetekohast toimimist liidus.

79 Samuti võib raadiosageduste kasutamise õiguste andmist puudutavate aktide tagajärgede püsiv peatamine kas takistada 5G arendamist, kui asjaomased raadiosagedused jäävad hõlmatuks varasemate kasutusõigustega, või takistada maapealse digitelevisiooni edastamise järjepidevust, kui need raadiosagedused vabastatakse, ilma et maapealse digitelevisiooni ringhäälinguorganisatsioonidele eraldataks teisi raadiosagedusi, mis võimaldaks neil oma tegevust jätkata.

80 Lisaks, kuigi mitterahaline heastamine, mis seisneb raadiosageduste kasutamise õiguste – mille andmine oleks olnud õigusvastane – otseses ümberjaotamises, ei pruugi põhimõtteliselt takistada 5G kasutuselevõttu, võib see seevastu kahjustada maapealse digitelevisiooni edastamise järjepidevust, kuna maapealse digitelevisiooni edastamise võrgu käitamiseks vajalike investeeringute ulatust arvestades ei saa välistada, et juba kasutatud raadiosageduste kasutamise õiguste tagantjärele ümberjaotamine kahjustab selle edastamise järjepidevust.

81 Lisaks võib raadiosageduste kasutamise õiguste andmist puudutava akti tühistamine või hüvitamismeede, mis seisneb juba antud kasutusõiguste otseses ümberjaotamises, teatud juhtudel rikkuda nende heausksete operaatorite õigusi, kellele need kasutusõigused on antud.

82 Lisaks tuleb märkida, et sellise kaebuse – nagu on kõne all põhikohtuasjas – ainus eesmärk on kaitsta audiovisuaalsektoris tegutsevate ettevõtjate huve, mis peaksid tavaliselt olema sisulise hindamise ja seega rahalise hüvitamise ese.

83 Neil asjaoludel ei saa pidada tingimata tõhususe põhimõttega vastuolus olevaks seda, kui kohtu – kes on pädev vaatama läbi 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimise raames raadiosageduste kasutamise õiguste andmist puudutavate aktide peale esitatud kaebusi – volitused piirduvad rahalise hüvitise väljamõistmisega.

84 Kuid nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 36 märkis, annab sellise hüvitise maksmine asjaomastele ettevõtjatele tõhusa kohtuliku kaitse üksnes niivõrd, kuivõrd selle hüvitamise kord võimaldab täielikult hüvitada kahju, mis on ettevõtjatele tekkinud selle akti kohaldamisega, mille pädev kohus tunnistas õigusvastaseks.

85 Mis puudutab täpsemalt esialgse õiguskaitse meetmeid, siis kuna liidu seadusandja ei ole täpselt kindlaks määranud, millist liiki esialgse õiguskaitse meetmeid peab pädev kohus saama kohaldada, siis tuleb asuda seisukohale, et kui pädevust, mida see kohus võib pärast talle esitatud kaebuse läbi vaatamist kasutada, on õiguspäraselt piiratud rahalise hüvitise väljamõistmisega, siis piisab esialgse summa maksmisest, et tagada esialgne õiguskaitse, mis võimaldab vajaduse korral ennetada selle kaebuse lõpptulemust.

86 Järelikult tuleb kohtuasjades C-764/23 ja C-765/23 esitatud esimestele küsimustele vastata, et raamdirektiivi artikli 4 lõiget 1 tuleb ELL artiklit 19 ja harta artiklit 47 arvestades tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid, millega esiteks piiratakse nende kaebuste tagajärgi, mille ettevõtjad on esitanud 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimise raames raadiosageduste kasutamise õiguste andmist puudutavate aktide peale, rahalise hüvitise

väljamõistmisega, ja teiseks piiratakse nende esialgse õiguskaitse meetmete ulatust, mida võib kuni sellise kaebuse läbivaatamiseni kohaldada, esialgse summa maksmisega, tingimusel et selle rahalise hüvitamise kord võimaldab täielikult hüvitada kahju, mis neile ettevõtjatele on tekkinud nende aktide kohaldamise tõttu.

Teine küsimus kohtuasjades C-764/23 ja C-765/23 ning esimene küsimus kohtuasjas C-766/23

87 Kohtuasjades C-764/23 ja C-765/23 esitatud teise küsimusega ning kohtuasjas C-766/23 esitatud esimese küsimusega, mis on sarnased, soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus sisuliselt teada, kas raamdirektiivi artikleid 3, 8 ja 9 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui liikmesriigi seadusandja näeb ette, et kahe ringhäälingutehnoloogia vahelise ülemineku käigus vabanenud täiendava edastusmahu kasutusõiguste andmine toimub tasulise menetluse teel, mille osas see seadusandja määrab ise kindlaks teatud tunnused, mis puudutavad nende õiguste andmise tingimusi ja operaatoreid, kes võivad selles menetluses osaleda.

88 Esimesena tuleb märkida, et raamdirektiivi artikli 3 lõike 1 kohaselt tagavad liikmesriigid, et iga selle direktiivi ja eridirektiividega riigi reguleerivatele asutustele määratud ülesandega tegeleb pädev organ. Lisaks peavad liikmesriigid vastavalt nimetatud direktiivi artikli 3 lõigetele 2 ja 3, arvestades selle direktiivi põhjendust 11, kindlustama riigi reguleerivate asutuste sõltumatuse, et need saaksid kasutada oma volitusi erapooletult ja läbipaistvalt ning õigel ajal (26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Europa Way ja Persidera, C-560/15, EU:C:2017:593, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

89 Kuigi raamdirektiivi artikli 3 esialgse redaktsiooni eesmärk oli kooskõlas kõnealuse põhjendusega 11 peamiselt tagada riigi reguleeriva asutuse sõltumatus ja erapooletus, kindlustades regulatiivsete ja tegevusfunktsioonide lahususe põhimõtte, soovis liidu seadusandja direktiiviga 2009/140 – nii on märgitud ka selle põhjenduses 13 – tugevdada riikide reguleerivate asutuste sõltumatust, et tagada reguleeriva raamistiku tõhusam kohaldamine ning suurendada nende autoriteeti ja otsuste prognoositavust (26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Europa Way ja Persidera, C-560/15, EU:C:2017:593, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika).

90 Riigi reguleerivate asutuste sõltumatuse ja erapooletuse tugevdamise eesmärk on ära toodud raamdirektiivi artikli 3 lõikes 3a. Vastavalt selle sätte esimesele lõigule ja ilma et see piiraks selles artiklis ette nähtud konsulteerimist ja koostööd muude riigi asutustega, peab turu eelreguleerimise või ettevõtjatevaheliste vaidluste lahendamise eest vastutav riigi reguleeriv asutus tegutsema sõltumatult ning ei tohi taotleda ega täita ühegi teise organi juhiseid neile määratud ülesannete täitmisel (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Europa Way ja Persidera, C-560/15, EU:C:2017:593, punkt 53).

91 Teisena olgu täpsustatud, et raamdirektiiviga on antud riigi reguleerivale asutusele konkreetsed reguleerimisülesanded, mis on kindlaks määratud selle direktiivi artiklites 8–13. Vastavalt selle direktiivi artikli 9 lõike 1 esimesele lõigule on nende asutuste ülesandeks elektroonilise side teenusteks kasutatava spektri jaotamine ja raadiosageduste kasutamise üldlubade ja individuaalsete kasutusõiguste andmine (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Europa Way ja Persidera, C-560/15, EU:C:2017:593, punkt 54).

92 Järelikult on selliste raadiosageduste kasutamise õiguste andmise menetluste korraldamine, nagu põhikohtuasjas kõne all olevad raadiosageduste kasutamise varasemate õiguste ümberarvestamise ja tasu eest andmise menetlused, reguleerimisülesande täitmine raamdirektiivi tähenduses, mis on riigi reguleeriva asutuse ülesanne.

93 Sellest järeldub, et riigi seadusandja sekkumine selliste menetluste korraldusse on piiratud kohustusega austada riigi reguleeriva asutuse sõltumatust. Nõnda on Euroopa Kohus otsustanud, et sellise asutuse sõltumatus satuks ohtu, kui sellistel välistel üksustel nagu riigi seadusandjal oleks lubatud väljapool raamdirektiivis ette nähtud järelevalve- ja edasikaebuste läbivaatamise pädevust peatada või tühistada pooleliolev raadiosageduste eraldamise valikumenetlus, mille korraldamise eest vastutab asjaomane asutus (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Europa Way ja Persidera, C-560/15, EU:C:2017:593, punkt 56).

94 Samas puudutavad käesolevates liidetud kohtuasjades esitatud küsimused seda, kas liidu õigusega on kooskõlas liikmesriigi seadusandja sekkumine, mille eesmärk ei ole seada kahtluse alla raadiosageduste kasutamise õiguste andmise menetlust, mille riigi reguleeriv asutus viib läbi pärast selle menetluse alustamist, vaid määrata ennetavalt kindlaks teatavad nõuded, mida riigi reguleeriv asutus peab järgima sellise menetluse korraldamisel ja rakendamisel.

95 Kuigi riigi reguleeriva asutuse sõltumatuse põhimõte ei takista kuidagi seda, et ta peab järgima seadust, ei või liikmesriigi seadusandja siiski riigi reguleeriva asutuse sõltumatust rikkumata jätta teda ilma volitustest, mis on talle antud raamdirektiivi ja eridirektiividega, ega teostada neid volitusi riigi reguleeriva asutuse asemel (vt analoogia alusel 2. septembri 2021. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa (direktiivide 2009/72 ja 2009/73 ülevõtmine), C-718/18, EU:C:2021:662, punktid 126 ja 130).

96 Sellega seoses tuleb rõhutada, et raamdirektiivi artikli 8 lõikes 1 on ette nähtud, et riigi reguleerivad asutused peavad konkreetsete reguleerimisülesannete täitmisel võtma kõik mõistlikud meetmed, mille eesmärk on saavutada selles artiklis sätestatud eesmärgid, milleks on konkurentsi toetamine elektroonilise side võrkude ja elektroonilise side teenuste pakkumisel, siseturu arengule kaasaaitamine ja liidu kodanike huvide toetamine (vt selle kohta 19. juuni 2014. aasta otsus TDC, C-556/12, EU:C:2014:2009, punkt 39).

97 Selles kontekstis on raamdirektiivi artiklis 8 sätestatud eesmärkide kaalumine riigi reguleerivate asutuste, mitte liikmesriikide seadusandjate ülesanne (vt selle kohta 3. detsembri 2009. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, C-424/07, EU:C:2009:749, punkt 91).

98 Kuigi raamdirektiivi artikli 9 lõikes 1 on ette nähtud, et raadiosageduste kasutamise õiguste andmine on riigi reguleerivate asutuste ülesanne, on selles sättes samuti täpsustatud, et ei ole konkreetselt riikide reguleerivate asutuste, vaid üldisemalt „liikmesriikide“ ülesanne tagada, et see andmine põhineb objektiivsetel, läbipaistvatel, mittediskrimineerivatel ja proportsionaalsetel kriteeriumidel.

99 Euroopa Kohus on muu hulgas nimetatud sätte alusel tunnustanud liikmesriikide kaalutlusruumi otsustada, kas asendada raadiosageduste kasutamise õiguste tasuta andmise menetlus selliste õiguste tasu eest andmise menetlusega, kui selle otsuse on teinud riigi seadusandja (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Europa Way ja Persidera, C-560/15, EU:C:2017:593, punktid 65 ja 71).

100 Seega, arvestades vastavalt liikmesriikide reguleerivatele asutustele ja poliitilistele organitele antud rolle, tuleb asuda seisukohale, et põhimõtted, millest tuleb juhinduda raadiosageduste kasutamise õiguste andmise menetluste korraldamisel ja mis peavad tagama raamdirektiivi artikli 9 lõikes 1 sätestatud nõuete järgimise, võib kindlaks määrata riigi seadusandja.

101 Kuna aga seadusandja sekkumine nende menetluste korraldusse ei saa minna nii kaugele, et see võtaks riigi reguleerivalt asutuselt tema spetsiifilise reguleerimisülesande selles valdkonnas, ei saa kõnealune seadusandja võtta vastu eeskirju, mille tagajärjel ei ole riigi reguleerival asutusel enam olulist kaalutlusruumi nende õiguste andmise menetluse tehniliste üksikasjade kindlaks määramisel ja ta peab seega piirduma sama seadusandja kindlaks määratud menetluse elluviimisega.

102 Kuigi eelotsusetaotlused esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas põhikohtuasjades on see nõue täidetud, võib Euroopa Kohus siiski ELTL artikliga 267 kehtestatud õigusalase koostöö raames ja toimikumaterjalide põhjal anda eelotsusetaotlused esitanud kohtule liidu õiguse tõlgendamise juhiseid, mis võiksid olla sellele kohtule tarvilikud liidu õiguse teatava sätte mõju hindamiseks (vt selle kohta 19. detsembri 2024. aasta kohtuotsus Vivacom Bulgaria, C-369/23, EU:C:2024:1043, punkt 41).

103 Seda silmas pidades tuleb kõigepealt märkida, et nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktis 99 viidatud kohtupraktikast, võib liikmesriigi seadusandja põhimõtteliselt valida raadiosageduste kasutamise õiguste tasu eest andmise menetluse, kui ta peab seda sobivaks.

104 Arvestades liikmesriigi seadusandja kaalutlusruumi, ei saa sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kus tehnoloogiline üleminek toob kaasa selliste uute multiplekside jaotamise, mille edastusmaht on oluliselt suurem kui varem jaotatud multiplekside oma, asuda seisukohale, et valik, kas sellest üleminekust tuleneva täiendava edastusmahu kasutamise õigused tuleks anda tasuta või tasu eest, peaks tingimata kuuluma riigi reguleeriva asutuse pädevusse.

105 Mis puudutab seejärel nende kasutusõiguste tasu eest andmise menetluse korda, siis nähtub eelotsusetaotlustest, et Itaalia seadusandja on kehtestanud rea põhimõtteid, mis seda menetlust reguleerivad. Need põhimõtted puudutavad peamiselt selle menetluse käigus jaotatavate osade suuruse kindlaksmääramist, pakkumuste minimaalse maksumuse kindlaksmääramise kohustust ja pakkumuste valimisel arvesse võetavate eesmärkide kindlaksmääramist.

106 Arvestades nende põhimõtete üldist laadi, ilmneb esmapilgul, et selliste põhimõtete kehtestamine liikmesriigi seadusandja poolt ei võta riigi reguleerivalt asutuselt olulist kaalutlusruumi raadiosageduste kasutamise õiguste tasu eest andmise menetluse täpsete üksikasjade kindlaksmääramisel, eelkõige mis puudutab pakkumuste miinimumväärtuse taset; konkreetseid kriteeriume, mille alusel pakkumusi tuleb lõpuks hinnata; nende kriteeriumide kaalumist või ka võimalust näha ette selles menetluses osalemiseks asümmeetrilised eeskirjad.

107 Kuigi on tõsi, et sellised põhimõtted, nagu on kõne all põhikohtuasjas, näivad viitavat – nagu rõhutab eelotsusetaotlused esitanud kohus – sellele, et asjaomase liikmesriigi audiovisuaalsektorit traditsiooniliselt valitsevad operaatorid võivad osaleda raadiosageduste kasutamise õiguste andmise menetluses, ei ole see asjaolu piisav tõendamaks, et riigi reguleerival asutusel ei ole selle menetluse korraldamisel olulist kaalutlusruumi, nagu kinnitab ka asjaolu, et AGCOM otsustas lõpuks, et nendele operaatoritele võib eraldada ainult teatavad osad, ning kehtestas eeskirjad, mille eesmärk on soodustada teisi operaatoreid.

108 Lõpuks, kuigi eelotsusetaotlustest nähtub, et riigi seadusandja valikut korraldada raadiosageduste kasutamise õiguste tasu eest andmise menetlus võeti lisaks muudele teguritele arvesse, kui riigi reguleeriv asutus määras kindlaks raadiosageduste kasutamise varasemate õiguste ümberarvestamise korra, on selline arvessevõtmine lihtsalt tagajärg seadusandja õigusele valida

raadiosageduste kasutamise õiguste tasu eest andmise menetlus olukorras, kus olemasolevad edastusmahud on objektiivselt suurenenud. Järelikult ei saa sellist asjaolu pidada tõendiks selle kohta, et liikmesriigi seadusandja on kahjustanud riigi reguleeriva asutuse pädevust.

109 Neid asjaolusid arvestades tuleb kohtuasjades C-764/23 ja C-765/23 esitatud teisele küsimusele ning kohtuasjas C-766/23 esitatud esimesele küsimusele vastata, et raamdirektiivi artikleid 3, 8 ja 9 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus see, kui liikmesriigi seadusandja näeb ette, et kahe ringhäälingutehnoloogia vahelise ülemineku käigus vabanenud täiendava edastusmahu kasutusõiguste andmine toimub tasulise menetluse teel, mille osas see seadusandja määrab ise kindlaks teatud tunnused, mis puudutavad nende õiguste andmise tingimusi ja operaatoreid, kes võivad selles menetluses osaleda, tingimusel et nimetatud seadusandja määrab üksnes kindlaks põhimõtted, mis ei too kaasa seda, et riigi reguleerival asutusel ei ole enam olulist kaalutlusruumi nende õiguste andmise menetluse tehniliste üksikasjade kindlaks määramisel ja ta peab seega piirduma sama seadusandja kindlaks määratud menetluse elluviimisega.

Kolmas ja viies küsimus kohtuasjas C-764/23, kolmas küsimus kohtuasjas C-765/23 ning teine küsimus kohtuasjas C-766/23

110 Kohtuasjas C-764/23 esitatud kolmanda ja viienda küsimusega, kohtuasjas C-765/23 esitatud kolmanda küsimusega ning kohtuasjas C-766/23 esitatud teise küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus sisuliselt teada, kas raamdirektiivi artikleid 8 ja 9, loadirektiivi artikleid 3, 5, 7 ja 14, konkurentsidirektiivi artikleid 2 ja 4 ning õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus raadiosageduste kasutamise õiguste andmist käsitlevad riigisisesed õigusnormid, mis 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimisega kaasneva tehnoloogilise ülemineku korral ei näe ette varasemate raadiosageduste kasutamise õiguste samaväärset ümberarvestamist ja kohustavad seega operaatorit, kes soovib säilitada oma edastusmahtu, osalema tasulises menetluses või sõlmima kokkuleppe mõne teise operaatoriga.

111 Kõigepealt tuleb märkida, et loadirektiivi artikkel 3, milles on kindlaks määratud elektroonilise side võrkude ja elektroonilise side teenuste üldlubasid käsitlevad eeskirjad, ja konkurentsidirektiivi artikkel 2, mis kehtestab nende võrkude ja teenustega seotud ainu- ja eriõiguste eeskirjad, ei sisalda nendele küsimustele vastamiseks tarvilikke andmeid.

112 Pärast seda täpsustust tuleb märkida, et ei raamdirektiiv, loadirektiiv ega konkurentsidirektiiv ei sisalda sätteid, mis näeksid sõnaselgelt ette üldise kohustuse arvestada olemasolevad raadiosageduste kasutamise õigused ümber samaväärseteks õigusteks, kui need õigused tuleb tehnoloogilise ülemineku käigus ümber jaotada.

113 Loadirektiivi artikli 14 lõikes 1 on tõepoolest sätestatud, et raadiosageduste kasutamise õigusi võib muuta üksnes objektiivselt põhjendatud juhtudel ja proportsionaalselt. Lisaks on selle direktiivi artikli 14 lõikes 2 sätestatud, et neid kasutusõigusi võib enne nende kehtivusaja lõppu piirata või tühistada üksnes põhjendatud juhtudel.

114 Siiski tähendab selline olukord, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kus liikmesriik on kohustatud 700 MHz sagedusala ümber konfigureerima ja soovib sellega seoses viia läbi tehnoloogilist üleminekut DVB-T ja DVB-T2 levistandardite vahel, samal ajal nii nende multiplekside arvu vähendamist, mida võib ettevõtjatele maapealse digitelevisiooni levitamiseks eraldada, kui ka iga neile ettevõtjatele kättesaadavaks tehtud multipleksi edastusmahu märkimisväärset muutumist.

115 Seetõttu tuleb sellist olukorda pidada juhtumiks, kus raadiosageduste olemasolevate kasutamisõiguste muutmist, piiramist või tühistamist võib põhjendada loadirektiivi artikli 14 kohaselt.

116 Seda artiklit ei saa seega tõlgendada nii, et see kohustab liikmesriike sellises olukorras tagama kõigi olemasolevate DVB-T tehnoloogial põhineva multipleksi kasutamise õiguste säilimise, arvestades need ümber DVB-T2 tehnoloogial põhineva multipleksi kasutusõigusteks.

117 Lisaks, kuigi otsuses 2017/899 on kehtestatud eeskirjad, mis reguleerivad 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimist, mis eeldab tingimata raadiosageduste kasutamise õiguste osalist ümberjaotamist, tuleb tõdeda, et selles otsuses ei ole kuidagi ette nähtud, et see ümberjaotamine peaks tingimata eeldama olemasolevate raadiosageduste kasutamise õiguste ümber arvestamist samaväärseteks õigusteks, sealhulgas juhul, kui see ümberjaotamine on seotud tehnoloogilise üleminekuga, nagu on märgitud nimetatud otsuse põhjenduses 20.

118 Eeltoodust ei saa siiski järeldada, et liikmesriikidel on sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, DVB-T2 tehnoloogial põhinevate multiplekside kasutusõiguste andmisel täielik kaalutlusõigus.

119 Konkurentsidirektiivi artikli 4 lõike 2, loadirektiivi artikli 5 lõike 2 teise lõigu ja artikli 7 lõike 3 ning raamdirektiivi artikli 9 lõike 1 kohaselt tuleb raadiosageduste kasutamise õigusi anda objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete valikukriteeriumide põhjal. Neid kriteeriume tuleb järgida mitte ainult raadiosageduste algsel jaotamisel, vaid ka igal raadiosageduste hilisemal jaotamisel, uuendamisel või ümberarvestamisel tehnoloogilise ülemineku kontekstis (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Persidera, C-112/16, EU:C:2017:597, punktid 39 ja 40).

120 Kuigi selle nõudega võib olla kooskõlas uute raadiosageduste kasutamise õiguste tasuta andmine operaatoritele, kellel olid varasemad raadiosageduste kasutamise õigused, nagu eelotsusetaotlused esitanud kohus silmas peab (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Europa Way ja Persidera, C-560/15, EU:C:2017:593, punkt 70), ei tulene Euroopa Kohtu praktikast, et selline kasutusõiguste ümberarvestamine tuleneks tingimata sellest nõudest.

121 Euroopa Kohus on vastupidi rõhutanud, et raadiosageduste kasutamise õiguste tasuta andmine ei kuulu nende liidu õiguses ette nähtud põhimõtete hulka, mille alusel valikumenetlusi tuleb korraldada (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Europa Way ja Persidera, C-560/15, EU:C:2017:593, punkt 64).

122 Järelikult, kuigi käesoleva kohtuotsuse punktis 119 viidatud sätetega ei ole põhimõtteliselt vastuolus see, kui liikmesriigid rakendavad 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimist, ühendades varasemate raadiosageduste kasutamise õiguste osalise ümberarvestamise menetluse ja raadiosageduste kasutamise õiguste tasu eest andmise menetluse, nõuavad need sätted seevastu, et need menetlused viidaks läbi objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete kriteeriumide alusel ning et need menetlused oleksid kooskõlas käesoleva kohtuotsuse punktis 96 nimetatud eesmärkidega (vt analoogia alusel 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Europa Way ja Persidera, C-560/15, EU:C:2017:593, punkt 66).

123 Esimesena on eelotsusetaotlused esitanud kohtul aga tekkinud kahtlused seoses valikuga arvestada kõik varasemad raadiosageduste kasutamise õigused ümber ühtse koefitsiendi abil, mille kohaselt muudetakse DVB-T tehnoloogial põhineva multipleksi kasutusõigus 0,5 DVB-T2 tehnoloogial

põhinevas multipleksis edastusmahu kasutamise õiguseks, nägemata ette soodsamat korda ettevõtjatele, kellel olid kasutusõigused ainult DVB-T tehnoloogial põhineva multipleksi jaoks (edaspidi „väikesed operaatorid“).

124 Mis puudutab neid kahtlusi, mis on peamiselt seotud käesoleva kohtuotsuse punktis 119 mainitud nõudega, et ümberarvestamismenetlus peab põhinema mittediskrimineerivatel kriteeriumidel, siis tuleb meenutada, et võrdse kohtlemise üldpõhimõte ei nõua mitte ainult seda, et sarnaseid olukordi ei käsitletaks erinevalt, vaid ka seda, et erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui selline kohtlemine on objektiivselt põhjendatud. Olukordade sarnasus tuleb kindlaks teha ja neile hinnang anda, arvestades selle õigusakti eset ja eesmärki, mis kõnealuse vahetegemise sätestab. Lisaks tuleb arvestada selle valdkonna põhimõtteid ja eesmärke, kuhu vastav akt kuulub (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Europa Way ja Persidera, C-560/15, EU:C:2017:593, punkt 69).

125 Sellega seoses tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et erinevate ümberarvestuskoefitsientide kohaldamine sarnases olukorras olevatele operaatoritele kujutab endast nende operaatorite erinevat kohtlemist (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Persidera, C-112/16, EU:C:2017:597, punkt 49).

126 Lisaks on Euroopa Kohus otsustanud, et operaatorid, kes on käitanud analoogkanaleid, on nende kanalite digivõrkudele ülemineku osas põhimõtteliselt sarnases olukorras (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Persidera, C-112/16, EU:C:2017:597, punkt 47).

127 Siiski ei saa välistada, et operaatoreid, kellel on mitme DVB-T tehnoloogial põhineva multipleksi kasutamise õigused, võib – arvestades eelkõige nende käsutuses olevat edastusmahtu ja nende positsiooni audiovisuaalsektoris – pidada nende kasutusõiguste ümberarvestamisel väikestest operaatoritest erinevas olukorras olevateks.

128 Selleks et hinnata, kas selline hinnang on põhjendatud raadiosageduste kasutamise olemasolevate õiguste ümberarvestamise menetluse eesmärkide seisukohast, tuleb rõhutada, et see menetlus peab järgima kõiki raamdirektiivi artiklis 8 nimetatud eesmärke, mida on meelde tuletatud käesoleva kohtuotsuse punktis 96, ja raadiosageduste tõhusa haldamise vajadust, nagu on nõutud selle direktiivi artikli 9 lõikes 1 (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Persidera, C-112/16, EU:C:2017:597, punkt 51).

129 Käesoleval juhul tuleneb erinevus – mida eelotsusetaotlused esitanud kohus silmas peab – selle olukorra, milles on operaatorid, kellel on mitme DVB-T tehnoloogial põhineva multipleksi kasutamise õigused, ja olukorra vahel, milles on väikesed operaatorid, asjaolust, et ühtse ümberarvestuskoefitsiendi kohaldamine võib takistada viimaste tegevuse jätkamist, mistõttu nende olukordade erinev kohtlemine tuleneb eesmärgist edendada konkurentsi elektroonilise side võrkude ja elektroonilise side teenuste pakkumisel.

130 Kuna see eesmärk kuulub raamdirektiivi artiklis 8 nimetatud eesmärkide hulka ja seda tuleb seega raadiosageduste kasutamise õiguste andmise kriteeriumide kindlaksmääramisel arvesse võtta, peab eelotsusetaotlused esitanud kohus kindlaks tegema, kas väikestele operaatoritele soodsama ümberarvestuskoefitsiendi kohaldamine oleks nende konkreetset olukorda arvestades tõepoolest olnud vajalik konkurentsi edendamiseks Itaalia audiovisuaalsektoris pärast 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimist, ilma et seejuures rikutaks proportsionaalsuse põhimõtet sellega, et tekkiv mõju läheb kaugemale sellest, mis on vajalik konkurentsi edendamiseks.

131 Kuigi sellise hinnangu andmine on eelotsusetaotlused esitanud kohtu ülesanne, võib Euroopa Kohus – nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 102 – anda ELTL artikliga 267 kehtestatud õigusalase koostöö raames toimikumaterjalide põhjal sellele kohtule liidu õiguse tõlgendamise juhtnöörid, mis võiksid olla nimetatud kohtule tarvilikud liidu õiguse teatava sätte mõju hindamiseks.

132 Sellega seoses nähtub eelotsusetaotlustest esiteks, et väikestele operaatoritele soodsama koefitsiendi kohaldamine tagaks selle, et väikesed operaatorid saaksid jätkata oma tegevust autonoomselt pärast 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimist, kuna tehniliselt ei ole autonoomne levitamine ilma kogu DVB-T2 tehnoloogial põhinevat multipleksi omamata võimalik ning kõigile operaatoritele ühtse ümberarvestuskoefitsiendi kohaldamine tähendab, et väikesel operaatoril ei oleks õigust kasutada täielikku DVB-T2 tehnoloogial põhinevat multipleksi.

133 Teiseks, kuna käesoleva kohtuotsuse punktidest 112–117 tuleneb, et liidu õigus ei näe ette kohustust arvestada varasemad raadiosageduste kasutamise õigused ümber samaväärseteks õigusteks sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, peab eelotsusetaotlused esitanud kohus siiski selleks, et hinnata, millised tagajärjed on sellel, kui tehniliselt on võimatu asjaomaseid raadiosagedusi jagada, võtma arvesse mitte üksnes varasemate raadiosageduste kasutamise õiguste ümberarvestamise menetluse mõju, vaid kõigi nende menetluste mõju, mille Itaalia ametiasutused on kehtestanud selleks, et tagada 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimine ja tehnoloogiline üleminek DVB-T levistandardilt DVB-T2 levistandardile.

134 Eelotsusetaotlustest ja Euroopa Kohtule esitatud seisukohtadest nähtub aga, et need ametiasutused on kehtestanud erinevad mehhanismid, mille eesmärk on võimaldada väikestel operaatoritel eelisjuurdepääsu vahenditele, mis on vajalikud, et täiendada DVB-T2 tehnoloogial põhineva 0,5 multipleksi edastusmahu kasutusõigust, mis on tasuta saadud varasemate raadiosageduste kasutamise õiguste ümberarvestamise menetluses. Nii määrasid nimetatud ametiasutused selleks kõigepealt kindlaks kasutusõiguste tasu eest andmise menetluse korra, seejärel lubasid asjaomastel operaatoritel sõlmida kokkuleppeid, et kombineerida nende vastavaid DVB-T2 tehnoloogial põhinevate multiplekside edastusmahu kasutusõigusi, ning lõpuks algatasid uue menetluse, mille eesmärk oli võimaldada kahele väikesele operaatorile juurdepääsu DVB-T2 tehnoloogial põhineva multipleksi edastusmahu kasutamise õigustele, mida esialgu ei olnud antud.

135 Eelotsusetaotlustest ja Euroopa Kohtule esitatud seisukohtadest ilmneb – kui eelotsusetaotlused esitanud kohtu kontrolli tulemusel ei ilmne vastupidist –, et Itaalia ametiasutuste poolt väikeste operaatorite tegevuse säilitamiseks kehtestatud erinevad mehhanismid on olnud tõhusad, kuna Euroopa Kohtule esitatud teabe kohaselt on igaüht nendest kasutanud mõni Itaalia audiovisuaalsektoris tegutsev väikeoperaator selleks, et jätkata oma tegevust pärast 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimist.

136 Kolmandaks, mis puudutab proportsionaalsuse põhimõtte järgimist, siis tuleb ühelt poolt märkida, et eelotsusetaotlused esitanud kohus näib kaaluvat väikeste operaatorite suhtes spetsiaalse ümberarvestuskoefitsiendi kohaldamist, mis võimaldaks igal väikesel operaatoril pärast varasemate raadiosageduste kasutamise õiguste ümberarvestamist saada multipleksi kasutamise õigus. Arvestades eelotsusetaotlused esitanud kohtu viidatud DVB-T2 tehnoloogial põhinevate multiplekside omadusi, oleks sellise ümberarvestuskoefitsiendi kohaldamine kaasa toonud nende väikeste operaatorite edastusmahu märkimisväärse suurenemise.

137 Sellist suurendamist ei saa pidada selliseks, mis tavaliselt peaks kaasnema raadiosageduste kasutamise õiguste ümberarvestamise menetlusega. Euroopa Kohus on pealegi juba leidnud, et meede, mis toob kaasa turul juba tegutsevatele operaatoritele suurema hulga raadiosageduste eraldamise, kui on piisav nende pakkumise järjepidevuse tagamiseks, võib olla ebaproportsionaalne ja takistada uute operaatorite turulepääsu (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Europa Way ja Persidera, C-560/15, EU:C:2017:593, punkt 76, ning 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Persidera, C-112/16, EU:C:2017:597, punkt 53).

138 Teiselt poolt näib, et eelotsusetaotlustes sisalduvast teabest, mis käsitleb olemasolevate DVB-T2 tehnoloogial põhinevate multiplekside arvu ja DVB-T tehnoloogial põhinevate multiplekside kasutusõigusi omavate operaatorite arvu, tuleneb, et DVB-T2 tehnoloogial põhineva multipleksi andmine igale väikesele operaatorile oleks ka kaasa toonud teiste operaatorite edastusmahu olulise vähenemise.

139 Kuid samal turul tegutsevate eri liiki operaatorite erinev kohtlemine saab selle tagajärgi arvestades kujutada endast proportsionaalset meedet üksnes siis, kui see on tingimata vajalik konkurentsi säilitamiseks asjaomases audiovisuaalsektoris.

140 Teisena on eelotsusetaotlused esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega on kooskõlas see, kui varasemaid raadiosageduste kasutamise õigusi ei arvestata ümber samaväärseteks õigusteks.

141 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt kuulub õiguspärase ootuse kaitse põhimõte liidu aluspõhimõtete hulka, mistõttu ei pea seda järgima ainult liidu institutsioonid, vaid ka liikmesriigid, kui nad teostavad neile liidu direktiividega antud pädevust (26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Europa Way ja Persidera, C-560/15, EU:C:2017:593, punkt 79 ja seal viidatud kohtupraktika).

142 Õigus sellele põhimõttele tugineda laieneb kõigile isikutele, kelles haldusasutus on konkreetseid kinnitusi andes tekitanud põhjendatud ootusi. Selliseid ootusi tekitada võivateks kinnitusteks on – olenemata nende andmise vormist – täpne, tingimusteta ja ühtelangev teave, mis pärineb volitatud ja usaldusväärsetest allikatest (26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Europa Way ja Persidera, C-560/15, EU:C:2017:593, punkt 80 ja seal viidatud kohtupraktika).

143 Ettevõtja ei saa siiski eeldada, et õigusaktides muudatusi üldse ei tehta, küll aga saab ta seada kahtluse alla selliste muudatuste tingimused (20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Global Starnet, C-322/16, EU:C:2017:985, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika).

144 Järelikult ei saa pelk asjaolu, et operaatoril on raadiosageduste kasutamise õigused, tekitada õiguspärast ootust, et need õigused jäävad puutumatuks ja et tehnoloogilise ülemineku korral arvestatakse need tingimata ümber, et võimaldada tal kasutada uusi raadiosagedusi, mis pakuvad talle samaväärset või suuremat edastusmahtu. Lisaks nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 114–116, et selline tehnoloogiline üleminek, nagu on kõne all käesolevates liidetud kohtuasjades, kujutab endast hoopis olukorda, mis võib loadirektiivi artikli 14 seisukohast õigustada raadiosageduste olemasolevate kasutusõiguste muutmist, piiramist või tühistamist.

145 Seevastu on operaatoril õigus tugineda õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele, kui haldusasutus on talle andnud täpsed, tingimusteta ja ühtelangevad tagatised selle kohta, et võimalik tehnoloogiline üleminek ei sea kahtluse alla talle antud raadiosageduste kasutamise õigusi või et sellisel juhul oleks tal õigus nende kasutusõiguste ümberarvestamisele, et tagada talle vähemalt samaväärne edastusmaht, nagu tal oli nende kasutusõiguste alusel.

146 Käesoleval juhul märgib eelotsusetaotlused esitanud kohus, et Cairo Network omandas oma raadiosageduste kasutamise õigused tasulises menetluses, mille kohta oli pakkumuse esitamise ettepanekus täpsustatud, et see puudutab raadiosageduste kasutamise õiguste andmist DVB-süsteemide jaoks, st DVB-T standardit, aga ka selle hilisemaid tehnoloogilisi arenguid, et edukas pakkuja saaks telekommunikatsioonioperaatoritele sageduste vabastamisel sama leviala ja sama kestusega sageduse ning et sagedus antaks 20 aastaks.

147 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 68 märkis, tuleb sellist teavet pidada piisavaks, et võimaldada selle saanud operaatoril tugineda õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele seoses sellega, et tema 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimise ning samuti DVB-T standardilt DVB-T2 standardile ülemineku käigus omandatud õigused säilivad või arvestatakse samaväärselt ümber.

148 Eeltoodut arvestades tuleb kolmandale ja viiendale küsimusele kohtuasjas C-764/23, kolmandale küsimusele kohtuasjas C-765/23 ning teisele küsimusele kohtuasjas C-766/23 vastata, et raamdirektiivi artikleid 8 ja 9, loadirektiivi artikleid 5, 7 ja 14, konkurentsidirektiivi artiklit 4 ning õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus raadiosageduste kasutamise õiguste andmist käsitlevad riigisisesed õigusnormid, mis 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimisega kaasneva tehnoloogilise ülemineku korral ei näe ette varasemate raadiosageduste kasutamise õiguste samaväärset ümberarvestamist ja kohustavad seega operaatorit, kes soovib säilitada oma edastusmahtu, osalema tasulises menetluses või sõlmima kokkuleppe mõne teise operaatoriga, tingimusel et selline ümberarvestamine ei ole vajalik konkurentsi säilitamiseks asjaomasel turul ning asjaomased operaatorid ei ole saanud haldusasutustelt täpseid, tingimusteta ja ühtelangevaid tagatisi nende edastusmahu säilimise kohta raadiosageduste kasutamise õiguste ümberkonfigureerimise korral.

Neljas küsimus kohtuasjades C-764/23 ja C-765/23 ning kolmas küsimus kohtuasjas C-766/23

149 Kohtuasjades C-764/23 ja C-765/23 esitatud neljanda küsimusega ning kohtuasjas C-766/23 esitatud kolmanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus sisuliselt teada, kas raamdirektiivi artikleid 8 ja 9, loadirektiivi artikleid 3, 5, 7 ja 14 ning konkurentsidirektiivi artikleid 2 ja 4 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus raadiosageduste kasutamise õiguste ümberkonfigureerimise kord, mis ei hõlma struktuurseid meetmeid, mille eesmärk on heastada selliste õiguste andmise varasemate menetluste või raadiosageduste kasutamise eelmiste tingimustega seotud rikkumisi.

150 Kõigepealt tuleb märkida, et loadirektiivi artikkel 3, milles on kindlaks määratud elektroonilise side võrkude ja elektroonilise side teenustega seotud üldlubasid käsitlevad eeskirjad, ja konkurentsidirektiivi artikkel 2, mis kehtestab nende võrkude ja teenustega seotud ainu- ja eriõigusi käsitlevad eeskirjad, ei sisalda nendele küsimustele vastamiseks tarvilikke andmeid.

151 Raamdirektiivi artikkel 8 paneb liikmesriikidele kohustuse tagada, et riigi reguleerivad asutused võtavad kõik mõistlikud meetmed, mille eesmärk on edendada konkurentsi elektroonilise side teenuste pakkumisel, tagades, et elektroonilise side sektoris ei moonutata ega piirata konkurentsi, ja kõrvaldades liidu tasandil nende teenuste pakkumiselt viimased takistused (26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Persidera, C-112/16, EU:C:2017:597, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

152 Nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktides 96 ja 119, peavad riigi reguleerivad asutused raadiosageduste kasutamise õiguste andmise ülesande täitmisel võtma kõik mõistlikud meetmed, et saavutada raamdirektiivi artiklis 8 sätestatud eesmärgid, ning tegema seda objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete kriteeriumide alusel.

153 Peale selle tuleneb loadirektiivi artikli 5 lõikest 6, et riigi reguleerivad asutused tagavad, et raadiosageduste kasutamise õiguste kogumine ei moonuta konkurentsi.

154 Euroopa Kohus on nendest sätetest järeldanud, et elektroonilise side teenuste, elektroonilise side võrkude ning nendega seotud vahendite ja teenuste uus ühine reguleeriv raamistik põhineb muu hulgas tõhusa ja moonutamata konkurentsi eesmärgil ning selle raamistikuga soovitakse konkurentsi edendada, võttes eelkõige arvesse võrdse kohtlemise põhimõtet ja proportsionaalsuse põhimõtet (26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Persidera, C-112/16, EU:C:2017:597, punkt 42).

155 Konkreetsemalt on Euroopa Kohus otsustanud, et raamdirektiivi artikli 9 lõikega 1, loadirektiivi artikli 5 lõikega 1 ja konkurentsidirektiivi artikli 4 punktiga 1 on vastuolus liikmesriigi meetmed, mille tõttu jäävad riigisisese turu struktuurid liikumatuks ja sellel turul juba tegutsevate riigisiseste operaatorite positsioon kaitstuks, millega need meetmed takistavad või piiravad uute operaatorite sisenemist sellele turule, välja arvatud juhul, kui need meetmed on põhjendatud üldise huvi eesmärkidega ja kehtestatud objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete kriteeriumide põhjal (26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Persidera, C-112/16, EU:C:2017:597, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).

156 Lisaks on Euroopa Kohus leidnud, et liidu õigusega oleks vastuolus ka see, kui jätkatakse või tugevdatakse turul juba tegutseva operaatori kasuks põhjendamatut konkurentsieelist, mis on saadud õiguspäraseid nõudeid rikkudes ja on vastuolus tõhusa ja moonutamata konkurentsi eesmärgiga, takistades või piirates sellega uute operaatorite turulepääsu (26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Persidera, C-112/16, EU:C:2017:597, punkt 44).

157 Nagu märgib eelotsusetaotlused esitanud kohus, järeldas Euroopa Kohus nendest kaalutlustest, et õigusvastaselt käitatavaid analoogkanaleid ei tule raadiosageduste kasutamise õiguste ümberarvestamise menetluses, mis viiakse läbi digiülemineku kontekstis, arvesse võtta, kuna asjaomaste kasutusõiguste ümberarvestamisega kaasneks põhjendamatu konkurentsieelise pikendamine või isegi tugevdamine (vt selle kohta 26. juuli 2017.aasta kohtuotsus Persidera, C-112/16, EU:C:2017:597, punkt 45).

158 Kuigi see lahendus on loogiliselt ülekantav raadiosageduste kasutamise õiguste ümberarvestamise menetlusele, tuleb märkida, et põhikohtuasjas kõne all olev olukord erineb selgelt olukorrast, mida käsitleti kohtuasjas, milles tehti 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Persidera (C-112/16, EU:C:2017:597).

159 Nimelt nähtub eelotsusetaotlustest, et kõiki DVB-T tehnoloogial põhinevaid multiplekse, mille kasutusõigused olid põhikohtuasjas kõne all oleva ümberarvestamismenetluse esemeks, käitati enne 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimist kooskõlas kohaldatavate Itaalia õigusnormidega.

160 Siiski ei saa täielikult välistada, et isegi sellises olukorras võib riigi reguleeriv asutus olla kohustatud käesoleva kohtuotsuse punktis 154 mainitud tõhusa ja moonutamata konkurentsi eesmärgi saavutamiseks võtma meetmeid, mis on vajalikud, et kõrvaldada märkimisväärsed konkurentsimoonutused, mis tulenevad rikkumistest, mis on seotud varasemate raadiosageduste kasutamise õiguste andmise menetluste või raadiosageduste kasutamise eelmiste tingimustega.

161 Nii oleks see juhul, kui oleks tõendatud, et sellised konkurentsimoonutused võivad asjaomases sektoris pärast 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimist jätkuda.

162 Siiski ei saa asuda seisukohale, et liidu õigus kohustab riigi reguleerivaid asutusi selliste konkurentsimoonutuste kõrvaldamiseks kasutama eelkõige struktuurseid meetmeid, mille tulemusel muudetakse raadiosageduste kasutamise õiguste andmist. Vastupidi, proportsionaalsuse põhimõtte järgimine võimaldab riigi reguleerivatel asutustel selliseid meetmeid võtta üksnes juhul, kui väiksema ulatusega meetmed ei võimalda neil saavutada käesoleva kohtuotsuse punktis 96 nimetatud eesmärke.

163 Seega peab eelotsusetaotlused esitanud kohus kindlaks tegema, kas kahtluse alla tuleb seada AGCOMi hinnang, mille kohaselt on Itaalia ametiasutuste poolt juba võetud meetmed piisavad, et kõrvaldada märkimisväärsed konkurentsimoonutused, mis võivad tuleneda Itaalia audiovisuaalsektoris toime pandud rikkumistest seoses varasemate raadiosageduste kasutamise õiguste andmise menetlustega või raadiosageduste kasutamise endiste tingimustega.

164 Kuigi sellise hinnangu andmine on eelotsusetaotlused esitanud kohtu ülesanne, võib Euroopa Kohus – nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 102 ja 131 – anda ELTL artikliga 267 kehtestatud õigusalase koostöö raames toimikumaterjalide põhjal sellele kohtule liidu õiguse tõlgendamise juhtnöörid, mis võiksid olla nimetatud kohtule tarvilikud liidu õiguse teatava sätte mõju hindamiseks.

165 Käesoleval juhul viitab eelotsusetaotlused esitanud kohus mitmele rikkumisele, mis võisid mõjutada Itaalia audiovisuaalsektorit. Esiteks, ajal, mil televisiooni edastati analoogvõrgus, kasutasid RAI ja Mediaset kumbki ühte kanalit õigusvastaselt. Teiseks anti samal ajal Centro Europa 7 Srl-ile, kellega Europa Way on seotud, teleringhäälingu kontsessioon, ilma et ta oleks saanud tegutsemiseks vajalikku sagedust. Lõpuks tühistas Itaalia seadusandja digiülemineku käigus õigusvastaselt raadiosageduste kasutamise õiguste andmise menetluse ning Itaalia ametiasutused kasutasid varasemate raadiosageduste kasutamise õiguste ümberarvestamise meetodit, mis oli Persiderale ebasoodne.

166 Eelotsusetaotlused esitanud kohus ei selgita siiski, kuidas need minevikus toime pandud rikkumised avaldavad jätkuvalt märkimisväärset mõju Itaalia audiovisuaalsektori ettevõtjate vahelisele konkurentsile. Selline mõju ei ilmne ka Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust. Vastupidi, toimikust nähtub eelkõige, et juba enne 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimist kuulusid Europa Wayle DVB-T tehnoloogial põhineva multipleksi kasutamise õigused, mis võimaldasid tal tegutseda, ning et Persideral oli õigus kasutada DVB-T tehnoloogial põhinevaid multiplekse sellises maksimaalses ulatuses, mida operaator võis Itaalia õiguse kohaselt kasutada.

167 Lisaks on eelotsusetaotlustes märgitud, et Itaalia ametiasutused on võtnud mitmeid meetmeid, et kõrvaldada käesoleva kohtuotsuse punktis 165 mainitud rikkumiste tagajärjed, eelkõige kehtestades RAI-le ja Mediasetile erikohustusi ning korraldades raadiosageduste kasutamise õiguste andmise menetlusi, milles nähakse ette neid operaatoreid soodustavad meetmed, keda need rikkumised on negatiivselt mõjutanud või kes ei ole olnud Itaalia audiovisuaalsektoris tugevalt esindatud. Sellised meetmed näivad olevat ette nähtud ka 700 MHz sagedusala ümberkonfigureerimisel, kuna selleks kehtestatud raadiosageduste kasutamise õiguste tasu eest andmise menetlus hõlmas teatavaid eeskirju, mille eesmärk oli soodustada väikeseid operaatoreid ja Persiderat.

168 Neil asjaoludel ei nähtu Euroopa Kohtu käsutuses olevatest andmetest, et sellise olukorra tunnused, nagu on kõne all põhikohtuasjas, õigustaksid selliste struktuursete meetmete võtmist, millega kaasneb raadiosageduste kasutamise õiguste andmise muutmine selleks, et kõrvaldada minevikus toime pandud rikkumiste tagajärjed. Seega on eelotsusetaotlused esitanud kohtu ülesanne kontrollida, kas asjaoludest, millele ta ei ole eelotsusetaotlustes viidanud, nähtub, et selleks on vaja võtta struktuurseid meetmeid.

169 Järelikult tuleb kohtuasjades C-764/23 ja C-765/23 esitatud neljandale küsimusele ning kohtuasjas C-766/23 esitatud kolmandale küsimusele vastata, et raamdirektiivi artikleid 8 ja 9, loadirektiivi artikleid 5, 7 ja 14 ning konkurentsidirektiivi artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus raadiosageduste kasutamise õiguste ümberkonfigureerimise kord, mis ei hõlma struktuurseid meetmeid, mille eesmärk on heastada selliste õiguste andmise varasemate menetluste või raadiosageduste kasutamise eelmiste tingimustega seotud rikkumisi, tingimusel et pädevate asutuste võetud muud meetmed on piisavad, et kõrvaldada neist rikkumistest tuleneda võivad märkimisväärsed konkurentsimoonutused.

Kohtukulud

170 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv) (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta direktiiviga 2009/140/EÜ) artikli 4 lõiget 1, arvestades ELL artiklit 19 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 47,**

   tuleb tõlgendada nii, et

   sellega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid, millega esiteks piiratakse nende kaebuste tagajärgi, mille ettevõtjad on esitanud 694–790 MHz sagedusala ümberkonfigureerimise raames raadiosageduste kasutamise õiguste andmist puudutavate aktide peale, rahalise hüvitise väljamõistmisega, ja teiseks piiratakse nende esialgse õiguskaitse meetmete ulatust, mida võib kuni sellise kaebuse läbivaatamiseni kohaldada, esialgse summa maksmisega, tingimusel et selle rahalise

hüvitamise kord võimaldab täielikult hüvitada kahju, mis neile ettevõtjatele on tekkinud nende aktide kohaldamise tõttu.

2. Direktiivi 2002/21 (muudetud direktiiviga 2009/140) artikleid 3, 8 ja 9

tuleb tõlgendada nii, et

nendega ei ole vastuolus see, kui liikmesriigi seadusandja näeb ette, et kahe ringhäälingutehnoloogia vahelise ülemineku käigus vabanenud täiendava edastusmahu kasutusõiguste andmine toimub tasulise menetluse teel, mille osas see seadusandja määrab ise kindlaks teatud tunnused, mis puudutavad nende õiguste andmise tingimusi ja operaatoreid, kes võivad selles menetluses osaleda, tingimusel et nimetatud seadusandja määrab üksnes kindlaks põhimõtted, mis ei too kaasa seda, et riigi reguleerival asutusel ei ole enam olulist kaalutlusruumi nende õiguste andmise menetluse tehniliste üksikasjade kindlaks määramisel ja ta peab seega piirduma sama seadusandja kindlaks määratud menetluse elluviimisega.

3. Direktiivi 2002/21 (muudetud direktiiviga 2009/140) artikleid 8 ja 9, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/20/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenustega seotud lubade andmise kohta (loadirektiiv) (muudetud direktiiviga 2009/140) artikleid 5, 7 ja 14, komisjoni 16. septembri 2002. aasta direktiivi 2002/77/EÜ konkurentsi kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste turgudel artiklit 4 ning õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet

tuleb tõlgendada nii, et

nendega ei ole vastuolus raadiosageduste kasutamise õiguste andmist käsitlevad riigisisesed õigusnormid, mis 694–790 MHz sagedusala ümberkonfigureerimisega kaasneva tehnoloogilise ülemineku korral ei näe ette varasemate raadiosageduste kasutamise õiguste samaväärset ümberarvestamist ja kohustavad seega operaatorit, kes soovib säilitada oma edastusmahtu, osalema tasulises menetluses või sõlmima kokkuleppe mõne teise operaatoriga, tingimusel et selline ümberarvestamine ei ole vajalik konkurentsi säilitamiseks asjaomasel turul ning asjaomased operaatorid ei ole saanud haldusasutustelt täpseid, tingimusteta ja ühtelangevaid tagatisi nende edastusmahu säilimise kohta raadiosageduste kasutamise õiguste ümberkonfigureerimise korral.

4. Direktiivi 2002/21 (muudetud direktiiviga 2009/140) artikleid 8 ja 9, direktiivi 2002/20 (muudetud direktiiviga 2009/140) artikleid 5, 7 ja 14 ning direktiivi 2002/77 artiklit 4

tuleb tõlgendada nii, et

nendega ei ole vastuolus raadiosageduste kasutamise õiguste ümberkonfigureerimise kord, mis ei hõlma struktuurseid meetmeid, mille eesmärk on heastada selliste õiguste andmise varasemate menetluste või raadiosageduste kasutamise eelmiste tingimustega seotud rikkumisi, tingimusel et pädevate asutuste võetud muud meetmed on piisavad, et kõrvaldada neist rikkumistest tuleneda võivad märkimisväärsed konkurentsimoonutused.

Allkirjad